

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Villa Louisa en park in Oudenaarde

Monument met overgangszone

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Villa Louisa en park op de Edelareberg, Oudenaarde,
Vlaamse Ardennendreef 10-12 – monument met overgangszone

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/45035/103.1

Hilde Verboven, Thomas Pevernagie, Koen Himpe, Marijke Michiels, Annelies Schepens

17/08/2023

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.	Situering	5
1.2.	Historisch overzicht	5
1.2.1.	Hoe een prestigieus zomerverblijf aan de rand van Oudenaarde ontstond (1888)	5
1.2.2.	Bouw van Villa Louisa in Noorse stijl of Dragestil (1893-1918)	6
1.2.3.	Parkaanleg met uitstraling naar de stad Oudenaarde (1893-1918)	15
1.2.4.	Latere ontwikkelingen (na 1918)	21
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	22
1.3.1.	Villa Louisa	22
1.3.2.	Bijgebouwen: koetshuis, hovenierswoning en washuis	25
1.3.3.	Park	26
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	30
2.	Evaluerend gedeelte	31
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	31
2.1.1.	Historische waarde	31
2.1.2.	Architecturale waarde	32
2.2.	Motivering van het type bescherming	33
2.2.1.	Motivering bescherming als monument	33
2.2.2.	Motivering van de overgangszone	33
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	33
2.3.1.	Afbakening beschermd monument.....	33
2.3.2.	Afbakening overgangszone	33
2.4.	Juridische toestand	34
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	34
2.4.2.	Omgeving	34
2.4.3.	Natuur en Bos.....	34
3.	Beheersvisie	35
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd monument	35
3.1.1.	Algemeen.....	35
3.1.2.	Villa Louisa.....	35
3.1.3.	Bijgebouwen: koetshuis, hovenierswoning en washuis	36
3.1.4.	Cascade	36
3.1.5.	Padenstructuur en het terras	37
3.1.6.	Terrastuin	37
3.1.7.	Keermuur en trappenpartij	37
3.1.8.	Cementrustieke constructies.....	38
3.1.9.	Zichten	38
3.1.10.	Rozenboog en uitkijkplatform	38
3.1.11.	Sierbeplanting en tuinvazen	39
3.1.12.	Bomenbestand en beheer van de bosgordel.....	39
3.1.13.	Grasperk met soortenrijke graslandvegetaties	40
3.1.14.	Vijvertjes aan het washuis.....	41
3.1.15.	Bijenhuisje	41
3.2.	Beheersdoelstellingen overgangszone	41
3.3.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	41
3.4.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	42

4.	Bronnen	42
4.1.	Archief	42
4.1.1.	Stadsarchief Oudenaarde	42
4.1.2.	Rijksarchief Gent.....	43
4.1.3.	Kadasterarchief Oost-Vlaanderen	43
4.2.	Historische kaarten.....	43
4.3.	Luchtfoto's	44
4.4.	Iconografisch materiaal	44
4.5.	Digitale bronnen.....	45
4.6.	Literatuur	46
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	48
5.1.	Omgevingsplan	48
5.2.	Fotobijlage	48
5.3.	Documentatie	48
5.4.	Situering houtig erfgoed.....	48

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit beschermingsdossier over Villa Louisa en park op de Edelareberg in Oudenaarde maakt deel uit van het pakket 'Vlaamse Ardennen' zoals voorzien in de beschermingskalender van 2022. Het omvat in totaal vier nieuwe beschermingen:

- Villa Louisa en park op de Edelareberg (Oudenaarde) - monument
- Brakelbos met Hof ten Bosse en vallei van de Sassegembeek in Oubraker (Brakel) - cultuurhistorisch landschap
- Trimpontbos en omgeving in Everbeek (Brakel) - cultuurhistorisch landschap
- Langemeersen en Kloosterkouter met oude Abdijsite van Beaulieu in Petegem-aan-de-Schelde en Bevere (Wortegem-Petegem en Oudenaarde) - cultuurhistorisch landschap

De aanleiding voor de samenstelling van het pakket 'Vlaamse Ardennen' was de vraag van de minister om bijkomende beschermingen voor de regio Vlaamse Ardennen te onderzoeken. Daarom screenden erfgoedonderzoekers in 2022 de regio op landschappelijke erfgoedwaarden en selecteerden ze waardevolle gebieden die op dat ogenblik een beschermd statuut ontbeerden. In een nota en presentatie aan het kabinet op 11 februari 2022 werd de werkwijze en selectie uiteengezet. Ze is gebaseerd op de screening van de beschermingswaardigheid van de landschappelijke gehelen binnen de Vlaamse Ardennen, terreinkennis en de beoordeling van de erfgoedwaarden van de landschappelijke gehelen (na uitsluiting van wat al beschermd is of wat al door een erfgoedlandschap is gevat). Op basis van deze selectie werden vier items voor bescherming voorgesteld (zie hierboven). Deze voorstellen werden ook opgenomen in de beschermingskalender van 2022 en 2023.

1.1. Situering

Villa Louisa en park, Vlaamse Ardennendreef 10-12, Oudenaarde, zie bijlage 5-3 fig. 1. Opgenomen in de wetenschappelijke inventaris van het erfgoed: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27427>

Villa Louisa bevindt zich ten zuiden van het stadscentrum van Oudenaarde, meer bepaald op een hoogte die bij het publiek bekend staat als de Kezelenberg of de Edelareberg. De Edelareberg is één van de hoogtes die Oudenaarde omringen, op de zuidelijke rand van de Scheldevallei. Naar verluidt zouden de zuidelijke flanken in de middeleeuwen voor de wijnteelt gebruikt zijn (Vande Velde 1937). Op het einde van de 18de eeuw toonde de Ferrariskaart een heel ander landschapsbeeld: bos had de omgeving ingepalmd; terwijl de bewoning zich langs de steenweg Oudenaarde-Geraardsbergen (huidige N8) ontwikkelde. Enkele decennia later bleken de flanken weer bosvrij te zijn (gereduceerd kadaster). Vanaf de Edelareberg had men een vrij zicht over Oudenaarde en de Scheldevallei. In de jaren 1820 koos de overheid de plek uit voor de bouw van een versterking, het [Kezelfort](#)¹, een onderdeel van de vesting Oudenaarde in de [Wellingtonbarrière](#)². Het onteigeningsplan³ voorafgaand aan de bouw van het fort bevestigt het relatief open karakter van de hoogte. Toen het militair domein in 1853 werd gedemilitariseerd, zagen enkele leden van de Oudenaardse burgerij hun kans schoon om de terreinen op te kopen. Eén daarvan was Paul Raepsaet (1843-1918).

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Hoe een prestigieus zomerverblijf aan de rand van Oudenaarde ontstond (1888)

¹ Kezelfort in inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27421>.

² Wellingtonbarrière in inventaris Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/themas/17285>.

³ Algemeen Rijkarchief Brussel, Algemeen Rijksarchief Brussel: Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overgedragen, nr 5175: Plan van Oudenaarde en de Edelareberg met Kezelfort, ondertekend door T. Brunsveld van Hulten, luitenant-kolonel-ingenieur, Oudenaarde, 21 november 1828, schaal 1:10000, https://search.arch.be/imageserver/topview.php?FIF=510/510_1443_000/510_1443_000_05175_000/510_1443_000_05175_000_0_0001.jp2 (geraadpleegd op 4 maart 2020).

Het verhaal van Villa Louisa begint in 1888, het jaar waarin Paul Raepsaet zijn oog laat vallen op een stuk grond in de nabijgelegen gemeente Edelare op de flanken van de Edelareberg. Eerst kocht hij een stuk grond ten zuiden van de steenweg Oudenaarde-Geraardsbergen op het grondgebied Leupegem. Op 19 oktober 1888 breidde hij zijn eigendom uit door de aankoop van aangrenzende percelen op grondgebied Edelare⁴. Samen vormden ze een omvangrijk terrein van 4,5 ha. De gronden van Raepsaet grensden op het ogenblik van aankoop aan noordoostelijke zijde aan deze van de familie Thienpont en aan zuidoostelijke zijde aan de Pontweg (later hernoemd naar Vlaamse Ardennenweg). Deze onverharde landweg richting Brakel en Geraardsbergen, met bomenrij op de zuidflank van de Edelareberg, bakende het domein af. Aan de zuidelijke grens van het domein sloot een voetweg of *Merktweg* richting Edelare op de Pontstraat aan. In 1897 kocht Raepsaet van notaris Heyse uit Gent drie kavels ten zuiden van de voetweg die hij liet aansluiten op het domein⁵. Vijf jaar later voegde Raepsaet hoeve De Linde in de Pontweg toe. Op 15 jaar tijd bracht Raepsaet door een reeks handige aankopen dus een samenhangend domein tot stand. Met de uitbreiding van zijn grondbezit op de Edelareberg koesterde hij plannen voor de bouw van een zomerverblijf met park buiten de stadsmuren van Oudenaarde.

Als notaris was Raepsaet een gekende figuur in het Oudenaardse establishment. Vanaf 1873 maakte hij politieke carrière voor de Katholieke Partij: eerst als gemeenteraadslid, dan als lid van het schepencollege, vervolgens als burgemeester en vanaf 1887 ook in de nationale politiek als volksvertegenwoordiger en als senator. De uitbouw van een zomerverblijf net buiten de stad paste bij zijn status van Belgisch parlementariër. De familie Raepsaet had als stedelijke woonst een statige [herenwoning](#) in de Hoogstraat in Oudenaarde. Het pand werd kort na 1783 gebouwd in Lodewijk XVI-stijl door Raepsaets grootvader Jan Jozef Raepsaet op de oorspronkelijke plaats van de kapel van het grauwezusterklooster⁶. Kort voor de bouw van zijn buitenverblijf op de Edelareberg liet Paul Raepsaet vermoedelijk ook herinrichtingswerken uitvoeren aan de familiewoning in de binnenstad⁷.

1.2.2. Bouw van Villa Louisa in Noorse stijl of Dragestil (1893-1918)

1.2.2.1. Bouw en eerste verbouwingen

Villa Louisa werd gebouwd in opdracht van Paul Raepsaet. Hij vernoemde de villa naar zijn vrouw, die voluit Louisa-Maria Hubert (1844-1922) heette. De realisatie van de villa met park liet enkele jaren op zich wachten. Vermoedelijk werd de villa gelijktijdig opgetrokken met het lusthuis of de [belvédère](#)⁸ die de familie Thienpont op het glacie van het Kezelfort liet optrekken. In april 1893 berichtte het *Nieuws- en Annoncenblad van Audenaerde* over beide constructies in aanbouw:

*"Het was voor de inwoners van Audenaerde oprecht aengenaem tijdens de Paescheestdagen een uitstapje te doen naer den Edelaereberg, om de twee châteaux te zien, die aldaer geplaatst worden. Het eene behoort toe aan den heer L. Thienpont, grondeigenaar en oud volksvertegenwoordiger van het arrondissement Audenaerde, en het andere aen den heer P. Raepsaet, burgemeester en volksvertegenwoordiger te Audenaerde."*⁹

⁴ Rijksarchief Gent: Notaris D'Hont Oscar (1884-1918) (NOT776), nr. 4, nr. 39 volgnummer 60: minuut van de aankoopakte 19 oktober 1888.

⁵ Stadsarchief Oudenaarde, collectie Raepsaet, nr. 222 en 262: Diverse stukken betreffende diverse onroerende bezittingen van Paul Raepsaet en erfgenamen, met diverse plannetjes, 1888-1922.

⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: *Classicistisch herenhuis* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27150> (geraadpleegd op 24 juli 2023).

⁷ Het pand werd in 1987 beschermd als monument. De bescherming kon een gedeeltelijke sloop niet beletten. Het bewaarde interieur ging hierbij verloren.

⁸ Belvédère Kezelfort in beeldbank Onroerend Erfgoed: <https://id.erfgoed.net/afbeeldingen/403975>.

⁹ S.N. 1893: Audenaerde, 8 April, *Nieuws- En Annoncenblad Van Audenaerde*, 76.3, kol. 1.

In de bijdrage wordt de inplanting en bijzondere ligging van beide lusthuizen op de Edelareberg geprezen, waarbij fijntjes opgemerkt wordt dat "*het zomer-lusthuisje van den heer Thienpont het best gelukt [is]. Men ziet daar de verrukkelijkste gezichten.*"¹⁰ Beide constructies worden in het artikel aangeduid als 'châlet', een term die duidelijk alludeert op de eerder ongewone, uitheemse bouwstijl van de Villa Louisa in aanbouw. Raepsaet liet de villa optrekken in Noorse stijl of *Dragestil*. In tegenstelling tot Raepsaet koos volksvertegenwoordiger Louis Thienpont voor zijn luthof eerder voor een conventionele bouwtrant van eigen bodem: de neogotiek.

Hoewel de bouwwerken aan Villa Louisa zeker voor 1893 aanvingen, registreerde het kadaster het goed pas in 1895¹¹. Van de villa in aanbouw maakte fotograaf Joseph Remmlinger enkele foto's¹² (bijlage 5-3). De foto's zelf zijn niet gedateerd, maar de fotograaf van Duitse afkomst werkte tussen 1897 en 1914 in Oudenaarde. Remmlinger bracht de villa vanuit de voortuin in beeld. Een imposante bakstenen keermuur met keperboognissen ter hoogte van de oprijlaan scheidt het noordterras bij de villa van de lager gelegen tuin. De keermuur is op het ogenblik van opname nog niet voorzien van een borstwering. De villa zelf lijkt op het ogenblik van opname wel zo goed als voltooid. De linkervleugel met nok parallel aan de keermuur en hoger dwarsvolume met puntgevel in imitatievakwerk is noordwestelijk georiënteerd en biedt een panoramische blik op het landschap met in de verte de stad. In de puntgevel prijkt op de eerste verdieping een inpandig balkon of loggia. Een monumentale uitkijktoren met omlopend balkon en uitkijkplatform onder ingesnoerd torendak is centraal in de oksel van het dwarsvolume ingeplant. Deze markeert de compositie als scheiding tussen hoofd- en zijvleugel. Een eenlaagse galerij verbindt de hoofdvleugel met het dwarsvolume van de zijvleugel. Op het noordterras prijkt een vlaggenmast.

De villa werd rond de eeuwwisseling verschillende keren verbouwd. De postkaarten van Villa Louisa die kort na 1900 in omloop raakten, laten toe de verschillende aanpassingen tot circa 1918 in grote lijnen te reconstrueren. De verbouwingen situeerden zich hoofdzakelijk ter hoogte van de verbindingsvleugel tussen hoofd- en zijvolume. Rond 1900 werd de keermuur afgeboord door een doorlopende borstwering in cementrustiek. Het inpandig balkon of loggia werd toen dichtgemaakt en voorzien van een raampartij die uitsteekt op een smal balkon, evenals de galerij ter hoogte van de noordoostelijke zijvleugel die volledig werd beglaasd. De eenlaagse galerij van de verbindingsvleugel werd voorzien van een centrale uitbouw met uitkijkplatform en doorlopend terras dat in verbinding stond met de toren. Aan de achterzijde werd een kleiner torenvolume met uurwerk aangebouwd. Dit volume werd al rond 1903 vervangen door een volume in imitatievakwerk met rechthoekig grondplan onder tentdak dat op het uitkijkplatform werd geplaatst. Op dat ogenblik kregen de erkers en galerijen op het gelijkvloers de sterk uitkragende dakoversteken of luifels met glas-in-loodpanelen. De inmiddels gesloten galerij tegen de noordoostelijke zijvleugel werd op dat ogenblik uitgebreid met een sanitaire ruimte.

Voor 1914 werd eveneens de keermuur aangepast. Ter hoogte van het centrale dwarsvolume in de hoofdvleugel werd een doorgang gerealiseerd naar de lager gelegen tuin. Een dubbele trappenpartij met smeedijzeren borstwering tussen pijlers met lichtarmaturen verbond voortaan het noordterras met de cascade. Nieuw waren de hardstenen pijlers met siervazen die op verschillende plaatsen de eertijds doorlopende borstwering in cementrustiek doorbraken en ritmeerden. Vermoedelijk werd de keermuur op dat ogenblik ook versterkt met muurankers.

Het smeedwerk van de centrale trappenpartij en de zinken siervazen werd vermoedelijk gerealiseerd door de kunstmederij Warie uit Oudenaarde als belangrijkste lokale

---

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ Kadasterarchief Oost-Vlaanderen, Mutatieschetsen Oudenaarde, Afdeling VI (Edelare), 1895/1.

¹² Stadsarchief Oudenaarde, Fotoverzameling familie Vandermeersch, Glasnegatieven VDM_0011 en VDM_0012 (fotograaf: J. Remmlinger, ca. 1900-1906).

producent aan het eind van de 19de eeuw¹³. Kunstsmid Victor Warie (1862-1959) uit Leupegem leerde het vak van zijn vader en zou zich aan het eind van de 19de eeuw ontplooiën tot één van de meest gerenommeerde kunstsmiden in Oudenaarde. Hij realiseerde onder meer de neogotische koorafsluiting van de [Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Pamele](#), het smeedijzeren hekwerk van het [Onze-Lieve-Vrouwehospitaal](#), de trapleuning van het [Burgerhuis Cambier](#) op de Markt en de kunstzinnige borstweringen van het [Winkelhuis Van Cauwenberghe](#) in de Stationsstraat en het [Huis Raepsaet](#) van Louis Raepsaet op het Tacambaroplein in Oudenaarde.

In de uitkragende dakoversteken of luifels werden decoratieve glas-in-loodpanelen aangebracht in de schoren. Deze werden gerealiseerd door 'Colpaert Frères', het glasschildersbedrijf van Florent-Prosper Colpaert (1886-1940) uit Oudenaarde¹⁴. Na een opleiding aan de Gentse Sint-Lucasschool ging Colpaert vanaf 1900 in de leer bij meester-glazenier Félix Gaudin (1851-1930) in Parijs¹⁵. Mogelijk betreft de glas-in-loodbezetting van de luifels van Villa Louisa één de vroegste opdrachten, aangevat nog tijdens of vlak na zijn stage in Parijs. Na zijn terugkeer opende hij samen met zijn broer Théophile Colpaert, in zijn geboortestad een atelier voor geschilderde en in lood gezette kunstglasramen. De glas-in-loodpanelen in de Villa Louisa verbeelden gestileerde klapprozen en een waterjuffer of libel en zijn uitgewerkt in een florale art-nouveaustijl, die duidelijk in de lijn ligt van de profane glaskunst van Gaudin van rond 1900¹⁶. Gelijkaardige bloemenmotieven treffen we veelvuldig aan in Gaudins realisaties, in het bijzonder in de *bordures* die bij grotere realisaties de centrale glas-in-loodpanelen (*fonds ornés*) afboorden¹⁷.

Bij de Villa Louisa hoorden eveneens verschillende bijgebouwen¹⁸. Reeds bij de aanvang van de bouwwerken aan de villa in 1893-1897 werd aan zuidwestelijke zijde van het domein ter hoogte van de Pontweg een koetshuis gebouwd. Het betrof een eenlaags bakstenen volume met rechthoekig grondplan onder steil zadeldak met nok loodrecht op de Pontweg. In 1899 werd overhoeks een tweede volume aan de straatzijde bijgebouwd dat vermoedelijk dienstdeed als hovenierswoning. De overkragende houten bovenbouw van het haakse volume deed vermoedelijk dienst als hooi- of laadzolder en werd voorzien van een duiventil. Voor de vormgeving werd opnieuw gekozen voor typerende Scandinavische of Noorse stijlelementen, in het bijzonder voor de uitwerking van de geveltop. Vermoedelijk werd rond die periode ook het inmiddels verdwenen houten hekwerk met toegangspoort ter hoogte van de Pontweg gerealiseerd. Het afgewolfd zadeldak van de luifel is voorzien van een dakruiter. De gebouwencluster ter hoogte van de Pontweg werd voltooid met de bouw van het washuis in 1901.

---

¹³ Met dank aan Ben Boone en Pieter Jan Lachaert voor de info over het werk van Warie – TULLEKEN M.J. 1980: Kunstsmid Victor Warie, *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 10.1, 51-68.

¹⁴ Één van de glasplaten werd bij onderhoudswerken in 2023 gesigneerd 'Colpaert'. Informatie verkregen van de eigenaar op 4 mei 2023.

¹⁵ JANSSENS L. 1999: *Archief van het glasschildersbedrijf Florent-Prosper en Jacques Colpaert*, 53 p.; BAKELANTS I. 1992: *De glasschilderkunst in België in de negentiende en twintigste eeuw: repertorium en documenten. Deel C*, 147 p.

¹⁶ LUNEAU J.-F. 2006: *Félix Gaudin: peintre-verrier et mosaïste (1851-1930)*, 621 p.; Jean-François Luneau categoriseert de profane glaskunst van Félix Gaudin als realisaties in 'Art 1900', veeleer dan glasramen in art-nouveaustijl. Zie LUNEAU J.-F. 2006: *op. cit.*, pp. 525-529.

¹⁷ In Gaudin's *Le Travail, par l'Industrie et le Commerce, enrichit l'Humanité* (1900) voor de Parijse Kamer van Koophandel, gerealiseerd naar de kartons van Eugène Grasset (1845-1917), treffen we hetzelfde klapproosmotief aan in de *bordure*.

¹⁸ Ministerie van Financiën Patrimoniumdocumentatie – Kadasterarchief: Bijgevoegde aanwijzende tabel 209: Oudenaarde 6de afdeling Edelare (kadastrale afdeling 45506 sectie A) en mutatieschets model 207 (1895-1) (1899-7) (1901-2).

1.2.2.2. Mogelijke ontwerper(s): Alphonse Vossaert (1855-1936), Ernest Van Hamme (1856-1932) en Jules Colpaert (1881-1979)

De ontwerper van de villa is helaas niet gekend. In het modern gemeentearchief van Edelare in het Stadsarchief van Oudenaarde bleef geen bouw dossier bewaard. Ook het familiearchief Raepsaet (1569-1965) bevat geen relevante stukken die een licht werpen op het ontwerp en de bouw van de villa. De gedeponeerde stukken uit het archief van Paul Raepsaet zijn louter van administratieve en financiële aard. Naast een afschrift van diens geboortakte en de verkoopakte voor de aankoop van de gronden op de Edelareberg, gaat het om kadastrale uittreksels van Raepsaets onroerende bezittingen in Edelare en Leupegem.

Mogelijk deed Paul Raepsaet beroep op architecten die reeds opdrachten uitvoerden voor hem of aanverwanten. Zo komt architect [Alphonse Vossaert](#) (1855- 1936) al snel in beeld als mogelijke ontwerper¹⁹. Vossaert liet een belangrijk oeuvre na van publieke en private bouwwerken in Oudenaarde en gold als één van de meest vooraanstaande lokale architecten aan het einde van de 19de eeuw. Voor de Oudenaardse textielbaronnen Omer en Prosper Gevaert realiseerde hij een woonwijk met een honderdtal arbeiderswoningen, waaronder de eenheidsbebouwing in de [Gevaertsdreef](#). Daarnaast ontwierp hij ook verschillende burger- en herenhuizen, waaronder de herenhuizen [Huis Gevaert](#) (1889) en [Huis Raepsaet](#) (1908-1909) voor Raepsaets neef Louis Raepsaet (1884-1969) aan het Tacambaroplein in Oudenaarde.

Eveneens aannemelijk is dat de villa ontworpen zou zijn door architect [Ernest Van Hamme](#) (1856-1932) uit Gent²⁰. Paul Raepsaet deed in 1905 beroep op zijn kunde voor de bouw van een hoekwoning in neotraditionele stijl aan het Gentiel Antheunisplein op de hoek met de Einestraat. Hoewel Van Hamme hoofdzakelijk voor een Gents cliënteel ontwierp, realiseerde hij ook een aantal woningen in Oudenaarde, waaronder een neoclassicistisch herenhuis en burgerhuis in de Kasteelstraat.

Ongeveer gelijktijdig met de bouw van de Villa Louisa liet Paul Raepsaet een eenvoudige [villa](#) in cottagestijl optrekken aan de steenweg van Oudenaarde naar Geraardsbergen aan de voet van de Edelareberg. De villa werd vermoedelijk gebouwd als opbrengstwoning en werd uitgebaat als gasthof 'In de Notelaar' aan de gelijknamige tramhalte van de tramlijn Geraardsbergen – Oudenaarde. Helaas is ook van deze villa in een aanverwante bouwstijl geen ontwerper gekend.

Mogelijk was ook de jonge architect [Jules Colpaert](#) (1881-1979) betrokken bij verbouwings- of uitbreidingswerken aan de villa²¹. Na in 1903 te zijn afgestudeerd aan de Genste Sint-Lucaschool vestigde deze zich als zelfstandig architect in Oudenaarde. Hij richtte er zich voornamelijk op de bouw van burgerwoningen in gangbare neostijlen en eclectische stijlen. Na een aantal bescheiden publieke opdrachten zou Colpaert in opdracht van de provincie Oost-Vlaanderen verschillende schoolgebouwen realiseren. Tot zijn belangrijkste ontwerpen uit zijn vroeg oeuvre behoren het imposante [burgerhuis in neogotische stijl](#) in de Devosstraat 19 en zijn [eigen woning](#) in de Stationsstraat, beide in Oudenaarde. In 1922 zou Jules Colpaert architect Ernest Van Hamme opvolgen als leraar bouwkunde aan de stedelijke academie in Oudenaarde.

In een afschrift met openstaande facturen van 1921 uit het nalatenschap van Paul Raepsaet wordt melding gemaakt van een onbetaalde post van 2048,78 fr. voor werken of

---

¹⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Alphonse Vossaert*, <https://id.erfgoed.net/personen/5904> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

²⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Ernest Van Hamme*, <https://id.erfgoed.net/personen/5250> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

²¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Jules Colpaert*, <https://id.erfgoed.net/personen/831> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

diensten aan de Villa Louisa ten gunste van "Colpaert Leupeghem"²². Het is echter onduidelijk of deze post wel degelijk verband houdt met architect Jules Colpaert. In de *Dubbele Wegwyzer der stad Gent en der provincie Oost-Vlaenderen* wordt onder de beroepscategorie bouwkundigen ook een zekere 'E. Colpaert' vermeld als actief in Leupeghem. In dezelfde gids staat Jules Colpaert vermeld als actief bouwkundige in Oudenaarde. Een andere mogelijkheid dat de verwijzing betrekking heeft op 'Colpaert Frères' en de bestelling van de glas-in-loodinvullingen van de luifels van de Villa Louisa.

Voor het ontwerp en de bouw van de Villa Louisa deed Raepsaet vermoedelijk beroep op een lokale architect, waarbij de keuze voor Alphonse Vossaert of Ernest Van Hamme aannemelijk lijkt. Beide architecten wierpen zich aan het eind van de 19de eeuw op als meest vooraanstaande ontwerpers in Oudenaarde. Alphonse Vossaert liet er een niet onbelangrijk oeuvre na en bepaalde er als ontwerper én restauratiearchitect mede het laat-19de-eeuwse uitzicht van deze Scheldestad. Voor Raepsaet's neef Louis Raepsaet ontwierp Vossaert de statige herenwoning Huis Raepsaet (1908) als blikvanger aan het Tacambaroplein in Oudenaarde. Voor zover bekend liet Ernest Van Hamme een eerder bescheiden oeuvre na van burger- en herenhuizen, waarvan het leeuwendeel in Gent. Als lid van de Commissie voor Monumenten zou hij er in de aanloop naar de Wereldtentoonstelling van 1913 ook een aantal belangrijke restauraties uitvoeren. Zowel Vossaert als Van Hamme zouden tijdens hun loopbaan ook enige periode aangesteld zijn als leraar bouwkunst aan de stedelijke academie in Oudenaarde²³. Onder de jongere generatie architecten komt ook architect Jules Colpaert in het vizier. Deze architect vestigde zich kort na de eeuwwisseling in Oudenaarde en zou er zich snel opwerpen als gevestigde waarde. Net zoals Vossaert zou ook hij er een niet onbelangrijk oeuvre realiseren, waarvan een belangrijk aandeel in de vroege 20ste eeuw en het interbellum. Jules Colpaert zou in 1922 als leraar bouwkunde aan de stedelijke academie in Oudenaarde de fakkel overnemen. Het is echter onduidelijk of de verwijzing naar Colpaert uit Leupeghem in de afschriften uit het nalatenschap van Paul Raepsaet wijst op enige betrokkenheid van deze laatste.

1.2.2.3. Ontwerpstijl: Noorse stijl of Dragestil

Voor de architecturale uitwerking van zijn lusthuis op de Edelareberg liet Paul Raepsaet zijn keuze vallen op een voor onze contreien eerder ongewone ontwerpstijl, namelijk de Noorse stijl of *Dragestil*. Deze Scandinavische ontwerpstijl raakte rond de eeuwwisseling in 1900 een kort tijd in zwang in West-Europa als internationale en historiserende variant van de art-nouveaustijl²⁴. De Noorse stijl of *Dragestil* recupereerde stielelementen en -kenmerken, zoals ranken, knopen, drakenkoppen of snekken, uit de Vikingstijl (9de-11de eeuw) en kende voornamelijk een toepassing in de houtbouw. De stijl kon op een groeiende belangstelling rekenen door de spraakmakende voorbeelden van Noorse houtconstructies en paviljoenen op de wereldtentoonstellingen en kende via internationale architectuurmanifestaties een vlugge verspreiding. De voorliefde uit zowel Belgische als Duitse koninklijke hoek zou de *Dragestil* een internationaal elan geven en verbinden met haar twee voornaamste vorstelijke afnemers, koning Leopold II en Kaiser Wilhelm II. Voor hun koninklijke opdrachten deden beiden beroep op gerenommeerde Noorse architecten:

²² Stadsarchief Oudenaarde, Familiearchief Raepsaet, Archief Paul Raepsaet, Brief Henri Raepsaet aan Albert [Raepsaet?] 21 maart 1921.

²³ VANDEWEGHE E. 2013: *De verouderde steden of hoe de historische stad vorm kreeg in een eeuw van modernisering (1860-1960): Aalst, Dendermonde, Oudenaarde en Veurne*, onuitgegeven doctoraatsverhandeling, Universiteit Gent, Vakgroep Kunstwetenschappen, 567-568.

²⁴ TSHUDI-MADSEN S. 1981: *Veien hjem, Norsk arkitektur 1870-1914, Norges kunsthistorie*, 5, 7-108; TSHUDI-MADSEN S. 1993: *Dragestilen, Honnør til en hånnet stil*, 99-110; ROGATIONS L. 2015: *Résurgence de l'art viking à l'époque moderne: l'exemple du mouvement Art nouveau en Scandinavie, Nordiques*, 29, 63-72.

Holm Hansen Munthe (1848-1894) was vanaf 1891 actief in het Oost-Pruisische Rominten en in Potsdam²⁵, Finn Ivar Knudsen (1864-1911) vanaf 1903 in Brussel en Oostende.

In Duitsland vond de Noorse stijl of *Drachestil* reeds vroeg ingang, onder meer onder invloed van Kaiser Wilhelm II en diens voorliefde voor het Noorse landschap en de architectuur, alsook door de publicatie van modelboeken en gespecialiseerde vakliteratuur zoals *Die Holzbaukunst Norwegens in Vergangenheit und Gegenwart* (1893)²⁶. In België is het hoofdzakelijk Leopold II die zijn invloed deed gelden en zijn samenwerking met Knudsen na de Wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs die de ontwerpstyl op de kaart zette.

Aan het eind van de 19de eeuw zouden een aantal gespecialiseerde bedrijven zich toeleggen op de export van Noorse prefabricarchitectuur en -woningen, waaronder de Noorse houtfirma's Strømmen Trævarefabrik²⁷ (Oslo) en Thams & Co (Trondheim). De Noorse houtexporteurs zouden instaan voor een korte, maar effectieve verspreiding van dit architectuurtype in verschillende Europese landen²⁸. Op de Wereldtentoonstelling van Parijs van 1889 pakte het bedrijf Thams & Co van architect-ondernemer Christian Thams (1867-1948) al uit met geprefabriceerde houtconstructies en een uitgebreide catalogus *Maisons Norvégiennes pour exportation* (1889). Het Noors Paviljoen won er de Gouden Medaille. Na het succes van de Wereldtentoonstelling van 1900 zou Leopold II beroep doen op Thams & Co voor de bouw van de Koninklijke Stallingen in Oostende en de Noorse constructies in het Koninklijk Domein in Raversijde, beide naar ontwerp van Finn Ivar Knudsen. Ook het bedrijf Strømmen Trævarefabrik zou de wereldtentoonstellingen aanwenden als internationaal platform om hun producten en expertise aan te reiken. Het bedrijf leverde het Noors Paviljoen voor de Wereldtentoonstelling van 1905 in Luik. De deelname van Strømmen Trævarefabrik in 1905 ligt mogelijk mee aan de basis voor de verschillende opdrachten in België voor het leveren van prefab-woningen.

Ondanks dat de Noorse stijl of *Dragestil* korte tijd furore maakte onder adel, burgerij en industriëlen, zijn de bewaarde voorbeelden in de burgerlijke architectuur in België eerder schaars. Slechts een handvol constructies in Noorse stijl in Vlaanderen, Brussel en Wallonië zijn bewaard. Naast de koninklijke opdrachten van Finn Ivar Knudsen zijn het allen realisaties van de twee voornaamste Noorse houtexporteurs: Thams & Co en Strømmen Trævarefabrik. Het geïnventariseerde bestand in de verschillende gewesten is echter onvolledig en voor aanvulling vatbaar.

In Vlaanderen zijn enkel de Koninklijke Stallingen (1903) van architect Finn Ivar Knudsen gerealiseerd door Thams & Co in Oostende opgenomen in de inventaris²⁹:

- *Koninklijke Stallingen*, Kaïrostraat, Koninginnelaan, Oostende, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/55606> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is enkel de Noorse Chalet (1905) van Knudsen achter het Koninklijk Paleis opgenomen in de inventaris.

---

²⁵ Tot de belangrijkste realisaties van deze architect voor Wilhelm II behoren de Kaiserliche Matrosenstation Kongsnaes (1895) aan de Jungfernsee in Potsdam en het Jagdschloss Rominten (1891) in Rominten (huidige Kaliningrad) in samenwerking met architect Ole Sverre (1865-1952).

²⁶ DIETRICHSON L. & MUNTHE H. 1893: *Die Holzbaukunst Norwegens in Vergangenheit und Gegenwart*, 128.

²⁷ Bouwhistoricus Johan Doornenbal (Hogeschool Utrecht) voert sinds 1996 onderzoek naar Noorse prefabricarchitectuur en -woningen in Nederland, in het bijzonder de productie van Strømmen-Trævarefabrik-woningen (1892-1924). In Nederland werden reeds 76 Strømmen-Trævarefabrik-woningen geregistreerd, waarvan ongeveer 50 bewaard. In België werden door dezelfde onderzoeker aan de hand van ansichtkaarten slechts 11 realisaties geïdentificeerd – zie: S.N. 2023: *Strømmen Trævarefabrik* [online], https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Strømmen_Trævarefabrik (geraadpleegd op 24 januari 2022).

²⁸ In 2019-2020 werd aan de Ecole Supérieure des Arts Saint-Luc in Brussel onderzoek gevoerd naar de geprefabriceerde Noorse importarchitectuur in België. Het onderzoek kon een vijftwintigtal projecten traceren (8 projecten van Thams & Co en 17 projecten van Strømmen Trævarefabrik), waarvan 8 bewaard – VAN CAULAERT J.-G. 2020: *Les constructions norvégiennes préfabriquées bois en Belgique : du succès à la reviviscence*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Ecole Supérieure des Arts Saint-Luc.

²⁹ De Koninklijke Chalet (1906) in het Koninklijk Domein van Raversijde van dezelfde architect werd vernield tijdens de Eerste Wereldoorlog.

- *Chalet Norvégien*, Brederodestraat 10 Brussel, <https://monument.heritage.brussels/nl/buildings/30027> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

Tot begin jaren 2000 werd ook de Villa Parmentier (1901) van de industrieel Edmond Parmentier (1857-1910) aan de Tervurenlaan tot de meest representatieve bewaarde voorbeelden gerekend. De houten prefab-woning is tot dusver de vroegste gekende Strømmen-Trævarefabrik-realiserings in België³⁰:

- *Edmond Parmentierpark*, Edmond Parmentierpark Sint-Pieters-Woluwe, <https://monument.heritage.brussels/nl/streets/11509006> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

In het domein Hertoginnedal in Oudergem bevindt zich aan noordoostelijke zijde van de parkvijver het Noors Paviljoen (1905) van de Wereldtentoonstelling van 1905 in Luik. Het paviljoen wordt echter niet beschreven in de inventaris van het bouwkundig erfgoed³¹. Van het bestaan van het Noors paviljoen in Hertoginnedal wordt wel melding gemaakt in de inventaris van het natuurlijk erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- *Hertoginnedal*, Oudergem, <https://sites.heritage.brussels/nl/sites/66> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

In Oudergem bleef een Strømmen-Trævarefabrik-woning uit 1910 bewaard in de Woudmeesterlaan aan het Tenreukenpark³². De woning is echter niet opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed.

In Wallonië leek tot voor kort enkel de Noorse chalet (1900) van het Domein Jolimont in Terhulpen opgenomen in het geïnventariseerd bestand³³. Recent onderzoek wees echter uit dat de Canadese kapel in Namen in de inventaris, eigenlijk een Noorse prefabkapel van 1911 van Strømmen Trævarefabrik betrof³⁴. Merkwaardig genoeg werd de Villa Capart (1907) in Loverval (Gerpennes), als één van de meest representatieve en gaaf bewaarde voorbeelden van het Strømmen-Trævarefabrik-type niet opgenomen³⁵:

- *Chalet Norvégien*, Drève de La Ramée 1 Terhulpen, <https://lampspw.wallonie.be/25050-INV-0008-01> (geraadpleegd op 24 januari 2023).
- *Chapelle canadienne*, Avenue de la Vecquée 9 Namen, <https://lampspw.wallonie.be/92094-INV-1939-01> (geraadpleegd op 24 januari 2023)

In vergelijking met de gekende realisaties in Noorse stijl of *Dragestil* in België is de Villa Louisa in Oudenaarde een eerder vroeg voorbeeld, zo niet het eerste gekende voorbeeld in deze ontwerpstyl. Het is ook de enige constructie in Noorse stijl die tot dusver niet aan één van de gekende Noorse actoren in België rond 1900 toegeschreven kan worden. Met de bouw van de villa Raepsaet werd al in 1893 aangevangen, een ruime tijd voor de eerste gerenommeerde realisaties van Finn Ivar Knudsen en de prefab-projecten van Thams & Co

³⁰ De Villa Parmentier (1901) in het Edmond Parmentierpark aan de Tervurenlaan betrof een Strømmen-Trævarefabrik-woning (type 1A nr. 5). De villa brandde af in de nacht van 10 op 11 juli 2000.

³¹ BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2023: *Domein van Hertoginnedal* [online], <https://monument.heritage.brussels/nl/Oudergem/Hertoginnedal/2/25793> (geraadpleegd op 24 januari 2023); Het Noors paviljoen van de Wereldtentoonstelling van 1905 in Luik is een Strømmen-Trævarefabrik-woning (type 2 nr. 35); KIKIRPA 2023: *Château de Val-Duchesse: le chalet norvégien* [online], <https://balat.kikirpa.be/object/11037355>

³² VAN CAULAERT J.-G. 2020: *op. cit.*, 156-157.

³³ De Noorse chalet (1900) van het Domein Jolimont in Terhulpen betreft een Thams & Co-woning model nr. 17 gepubliceerd in de catalogus *Maisons Norvégiennes pour exportation* (1889) van het bedrijf voor de Wereldtentoonstelling van 1889 in Parijs.

³⁴ VAN CAULAERT J.-G. 2020: *op.cit.*, 159-169; RTBF 2021: *Namur: la chapelle canadienne serait finalement... Norvégienne!*, <https://www.rtbf.be/article/namur-la-chapelle-canadienne-serait-finalement-norvegiene-10830125> (geraadpleegd op 27 januari 2022).

³⁵ De Villa Capart (1907) in Loverval betreft een Strømmen-Trævarefabrik-woning type 2A nr. 35.

en Strømmen-Trævarefabrik na 1900. Het project Raepsaet leunde dan ook minder aan bij de officiële Noorse school of architectuurpraktijk, maar gaf eerder blijk van een vroege, lokale stijlinterpretatie en navolging van de Noorse stijl.

De keuze van ontwerpstyl door de bouwheer was uiterst persoonlijk en hield verband met Raepsaets herinneringen en aspiraties voor de Noorse architectuur die hij in het voorjaar van 1885 zelf meebracht na een doorreis door Noorwegen richting Noordkaap³⁶. Mogelijk vormden vernaculaire voorbeelden uit Gudbrandsdalen, het Romsdalsfjord of Hammerfest de directe inspiratie. Zijn reisverslag laat echter moeilijk toe specifieke gebouwen of constructies te identificeren die rechtstreeks verband houden met het ontwerp. Tijdens zijn verblijf in Christiania (Oslo) op 12 juni 1885 bezocht hij de 13de-eeuwse Staafkerk van Gol op het schiereiland Ladegårdsøen die een diepe indruk naliet. Op 21 juni trof Raepsaet in Molde het in aanbouw zijnde Grand Hotel aan van architect Henrik Thrap-Meyer³⁷(1833-1910). Hij bezocht het indrukwekkende complex aan de vooravond van de inhuldiging³⁸. Het gebouw vertoont wat betreft landschappelijke inplanting, compositie en stijlelementen (onder andere keperbogen en belvédère met ingesnoerd torendak) een aantal opvallende gelijkenissen met de Villa Louisa en stimuleerde mogelijk Raepsaet's ontwerpideeën.

De verscheidene erkers, open galerijen en balkons van de Villa Louisa, alsook de belvédère, zijn echter duidelijk ontleend aan de Scandinavische woningbouw, in het bijzonder de Noorse chalet. In navolging van dit woningtype stemde Raepsaet de oriëntatie van de woonruimtes af op het landschap, de natuur en het groen van de omliggende tuin van zijn villa op de Edelareberg. De sterk uitragende daklijsten worden afgeboord met decoratieve windborden die uitlopen in drakenkoppen of snekken, die wellicht de meest rechtstreekse verwijzing zijn naar de *Dragestil*. In tegenstelling tot de Thams & Co en Strømmen Trævarefabrik realisaties is de villa echter geen volledige houtconstructie, maar blijft de voor de ontwerpstyl kenmerkende houtbouw beperkt tot het pseudo-vakwerk, de erkers en dakoversteken.

De bouw van de Villa Louisa in Noorse stijl toont aan hoe buitenlandse invloeden binnen de architectuurpraktijk rond 1900 ook door persoonlijke ervaringen, reizen en netwerken ingang vonden. Naast de gebruikelijke officiële kanalen via de wereldtentoonstellingen, het architectuuronderwijs of koninklijke stijladepten zijn het ook individuele verhalen en impressies die onder invloed van het opkomende toerisme de motor waren voor kennisuitwisseling en navolging in de architectuur.

Paul Raepsaet maakte in 1894 deel uit van het inrichtend comité van de Noorse sectie op de Wereldtentoonstelling van 1894 in Antwerpen en leverde in die hoedanigheid een bijdrage aan de export van Scandinavische nijverheid en cultuur en kunstpromotie³⁹. Een aantal jaar later tekende de volksvertegenwoordiger opnieuw present, wanneer de Belgische sectie op de Wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs met een model van het stadhuis van zijn Scheldestad uitpakte. Architecten Ernest Acker (1852-1912) en Gustave Maukels (1856-1933), belast met het ontwerp van het Belgische paviljoen in Parijs, richtten er aan de Quai d'Orsay een getrouwe kopie van het stadhuis van Oudenaarde op in *staff* als ode aan de Brabantse gotiek. Naast de Belgische sectie prijkte het Noors paviljoen van

---

³⁶ RAEPSAET 1887: *Les vacances d'un notaire au Cap Nord. Souvenirs de voyage*, Gent. Via Duitsland, Denemarken en Zweden doorkruiste Raepsaet het Noorse vasteland van de hoofdstad Christiania (het huidige Oslo) in het zuiden, doorheen Gudbrandsdalen in het binnenland. Met tussenstops in Molde, Kristiansund, Trondheim en Hammerfest bereikte hij uiteindelijk op 29 juni 1885 Noordkaap.

³⁷ Henrik Thrap-Meyer (1833-1910) realiseerde het Noorse Paviljoen voor de Wereldtentoonstelling van 1878 in Parijs, in 1879 heropgericht in het Parc de Bécon in Courbevoie, heden Musée Roybet Fould – POP 2023: *Pavillon d'Exposition Universelle dit pavillon de la Suède et de la Norvège, actuellement musée Roybet Fould* [online], <https://www.pop.culture.gouv.fr/notice/merimee/IA00129904> (geraadpleegd 27 januari 2023).

³⁸ RAEPSAET 1887: *op. cit.*, 62.

³⁹ S.N. 1894: *Catalogue de la Section Norvégienne à l'Exposition Universelle d'Anvers 1894*, [3]. – S.N. 1894: *La Province – Anvers – L'Exposition universelle, L'Indépendance belge*, 65, 83, 24 maart 1894, kol. 6-7.

architect Finn Ivar Knudsen, een gebouw dat een sterke indruk maakte op de Belgische vorst en aanleiding zou vormen voor de talrijke koninklijke opdrachten. Het is onduidelijk of Paul Raepsaet er naast de ondernemer-architect en tevens Belgisch consul in Noorwegen Christian Thams (1867-1948) ook een rol heeft gespeeld in de toenadering tussen Leopold II en Knudsen. Mogelijk lag Raepsaet als Noorwegenkenner en -adept van het eerste uur mee aan de basis van de propagatie van de Noorse stijl of *Dragestil* in België. Na het succes van de Wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs was de Belgisch-Noorse toenadering echter compleet en zouden de koninklijke opdrachten bij Knudsen en particuliere bestellingen bij Thams & Co en Strømmen-Trævarefabrik volgen.

1.2.2.4. Het interieur van de Villa Louisa

Het interieur van Raepsaets villa op de Edelareberg is niet gedocumenteerd. Het familiearchief Raepsaet bevat geen ontwerpplannen die inzicht kunnen verschaffen in de planindeling en functies van de verschillende ruimtes. In tegenstelling tot de herenwoning Raepsaet in de Hoogstraat in Oudenaarde zijn op heden geen archieffoto's gekend van het interieur die een licht kunnen werpen op de originele aankleding en inrichting van de Villa Louisa.

Mogelijk deed Raepsaet voor de inrichting en aankleding van zijn lusthuis beroep op dezelfde uitvoerders en ambachtslui als voor de inrichting van zijn stedelijke woonst een aantal jaar eerder. Het album *Intérieurs et mobiliers de styles anciens* (1900) van Philogène Wytzman bevat twee platen van het renaissancesalon van de herenwoning Raepsaet⁴⁰. Het historiserend interieurenssemble in neo-Vlaamserenaissancestijl is rijk aangekleed en bemeubeld en wordt volgens het jaartal op de schouwboezem gedateerd '1891'. In het onderschrift bij de platen wordt de totaalinrichting van het salon Raepsaet toegeschreven aan een zekere 'A. Knapen' uit Leuven. De ruimte bevond zich onder een decoratief uitgewerkt en geschilderd balkonplafond en werd opgeluisterd met een monumentale renaissance schouwmantel. Op schouwbank werd het devies van de familie Raepsaet aangebracht: "In Semine Virtus. In Labore Fructus". Centraal op de schouwboezem prijkte het wapen van de Stad Oudenaarde. Boven de aansluitende lambriseringen werden muurschilderingen aangebracht als imitatie wandbespanning met een decoratieve boord.

In de hoek van het salon van de herenwoning in de Hoogstraat bevond zich een reproductie van het waardevol renaissance tochtportaal (1533-1536) uit de schepenzaal van het stadhuis Oudenaarde. Het Mechelse meubelbedrijf 'Manufacture général H. Zech' van ebenist Henri Zech stond in voor de kopie van dit meesterstuk van beeldhouwer Pauwel Vander Schelden⁴¹. Mogelijk leverde dit Mechelse atelier gespecialiseerd in artistieke en gesculpteerde meubels ook een deel van het bijpassende renaissance meubilair, waaronder de zitbank, de tafel, de stoelen, de credenskast en de console. In de ruimte prijkte naast het tochtportaal een kopie van het beeld van Hanske De Krijger dat sinds 1538 het stadhuis van Oudenaarde bekroont.

De bewaarde vleugel van de Villa Louisa behield een aantal oorspronkelijke elementen bewaard die inzicht geven in de oorspronkelijke aankleding en inrichting. Ondanks de fragmentaire bewaartoestand van het interieur vertoont de villa een duidelijke stijldiversiteit die beantwoordt aan het gangbare eclectische smaakpatroon van de burgerij in de late 19de eeuw. De voornaamste ontvangstruimtes op de gelijkvloerse en eerste verdieping waren rijk gedecoreerd en voorzien van monumentale schouwmantels, plafond- en muurschilderingen en lambriseringen, terwijl de privévertrekken – waaronder de

⁴⁰ WYTSMAN P. 1902: *Intérieurs et mobiliers de styles anciens. Collection recueillie en Belgique*, vol. 2, pl. 74-75

⁴¹ Het Museum Oudenaarde (MOU) bewaart een niet-gedateerde foto (objectnummer FO 002935) van de reproductie gesigneerd 'Manufacture G^{le} Zech' – zie: ERFGOED IN ZICHT 2023: <https://erfgoedinzicht.be/collecties/detail> (geraadpleegd 24 juli 2023).

slaapkamers in de dakverdieping – eerder sober ingericht waren in chaletstijl met wandbetimmering die aansloot bij de Noorse *Dragestil*.

De centrale inkom in het dwarsvolume was afgaand op de monumentale schouwmantel ingericht in neogotische stijl. De schouwboezem is onversierd, maar kende op het ogenblik van inrichting vermoedelijk eveneens een gotische afwerking (mogelijk geïnspireerd op de afwerking van de gotische schouwmantel in het stadhuis van Oudenaarde door Pauwel Vander Schelden).

De renaissanceschouwmantel in de bureau van Raepsaet in de noordoostelijke vleugel is gelijkaardig aan deze in het renaissancesalon van de herenwoning Raepsaet zoals afgebeeld in *Interieurs et mobiliers de styles anciens* (1900). De schouw heeft eenzelfde opbouw met ionische zuiltjes op sokkel. In de ruimte bleven eveneens de originele plafonds en muurschilderingen deels bewaard. Het plafond werd afgewerkt met een decoratieve plafondschildering met een velum afgeboord met ranken en palmetten. Het geschilderde tentdoek in trompe l'oeil lijkt met linten aan de plafondboorden te zijn bevestigd en refereert duidelijk aan de functie als lusthuis en de architectuur van het buitenhuis. Opnieuw vormde het Grand Hotel Molde (1884-1885) van architect Henrik Thrap-Meyer, een hotelcomplex dat Raepsaet in 1885 op doorreis in Noorwegen bezocht, de mogelijke inspiratiebron. De feestzaal van het hotel met muurschilderingen en maritieme tableaux van kunstschilder Thorolf Holmboe (1866-1935) heeft namelijk een soortgelijke plafonduafwerking met geschilderd velum. De muur wordt aan plafonduhoogte afgeboord met een decoratieve muurschildering met florale motieven, mogelijk refererend aan de klapproosmotieven in de glas-in-loodpanelen van de luifels.

De ruimtes in de dakverdieping zijn sober ingericht en volledig afgewerkt met een houten wandbetimmering. De volledig houten binnenafwerking refereert duidelijk naar de chaletbouw en de Noorse *Dragestil* in het bijzonder.

1.2.3. Parkaanleg met uitstraling naar de stad Oudenaarde (1893-1918)

Op Remmlingers foto van Villa Louisa is goed te zien dat de voortuin met cascade ongeveer gelijktijdig met de afwerking van de villa werd gerealiseerd. We vermoeden dus dat het park gelijktijdig met of kort na de bouw van de villa is aangelegd.

Oorspronkelijk strekte het park zich uit vanaf de steenweg naar Geraardsbergen (nu N8) tot 300m verder naar het zuiden. Daarmee overbrugde het domein op de flank van de Edelareberg een hoogteverschil van ongeveer 42m (18m laagste punt aan de steenweg en 60m op het hoogste zuidelijke punt). Van dat hoogteverschil maakte de bouwheer handig gebruik voor de parkaanleg. De helling maakte immers aantrekkelijke vista's op de stad en de Scheldemeersen mogelijk. Met die vista's werd in het ontwerp bewust rekening gehouden. De villa werd wat hoger op de helling gebouwd, zodat de bewoners en bezoekers ook van daaruit van prachtige vergezichten over Oudenaarde genoten. Bovendien bood het terrein ideale omstandigheden voor de aanleg van een cascade. Het reliëf en de ligging ten opzichte van de stad bepaalden dus in grote mate de inrichting van het park en de inplanting van de villa. Wie het park ontwierp is onbekend gebleven, maar de ontwerper deelde het in twee delen in: een op prestige gerichte pittoreske parkaanleg aan de kant van de stad en een in landschappelijke stijl ingedeeld parkje aan de achterzijde van de villa.

1.2.3.1. Een prestigieuze voortuin georiënteerd op de stad

Siertuin met oprijlaan

Langs de steenweg kwam een siertuin. Het maaiveldniveau lag daar al een stuk lager, met op de rand een talud dat een scherp onderscheid maakte tussen de laag gelegen voortuin en het oplopende, meer zuidelijk gelegen perceel. De siertuin lag exact in het verlengde van een loodlijn dwars op de middenevel van de villa. Het maakt in elk geval duidelijk dat

het park langs de steenweg van bij het begin de meeste aandacht kreeg. Van daaruit werd de villa door iedereen waargenomen. En omgekeerd, keken de eigenaars vanuit de afhellende voortuin over de Scheldevallei en Oudenaarde neer.

Hoe de (inmiddels verdwenen) siertuin was ingevuld, is bekend uit twee latere postkaarten en een luchtfoto van het Commissariaat Generaal voor 's Lands Wederopbouw van 1944 (bijlage 5-3). De siertuin bood een open aanblik met grasland in reliëf, solitaire boompjes, kegelvormige taxussen, groepen met lage struiken en wellicht een kleine niervormige vijver, die via een kunstmatig aangelegd beekje met de cascade was verbonden. Overal waren doorkijken mogelijk of kon men over de lage boompjes de villa goed zien liggen. Het park en de opvallend vormgegeven villa waren duidelijk bedoeld om mee te pronken. Aan de straatkant (steenweg N8) kwam de bezoeker binnen langs een toegang met hekpijlers en een oprijlaan, die op het einde op het hoger gelegen tuingedeelte aansloot. Aan de lange zijden was de siertuin afgeschermd: west met een bomenrij en oost met een hek op een verhoogde berm en daaronder een border met een haag of rij struiken. Daardoor had de bezoeker geen inkijk in de hoeve met boomgaard op het kruispunt langs de Leupegemstraat.

Nutstuin met boomgaard

Oost van de siertuin lag een nutstuin met boomgaard. Beide tuingedeeltes waren van elkaar afgescheiden door een hek.

Helling met cascade

Blikvanger van het park bij Villa Louisa was zonder twijfel de cascade. Ze was ontworpen in het verlengde van de loodlijn op de middengevel van Villa Louisa. Het water vloeiده breeduit tussen een steenmassa trapsgewijs naar beneden. Beneden aan het onderste pad liep de cascade over in een versmalde rotspartij, die zich kronkelend een weg baande naar de niervormige vijver in de siertuin (bijlage 5-3, fig.15-16). De cascade vormde dus de verbinding tussen de twee onderdelen in het voorste parkgedeelte. Een later beeld uit 1920 toont een uitbundig met varens en dwergheesters begroeide cascade, waarbij de steenmassa en de opeenvolgende waterbekkens nauwelijks nog zichtbaar waren.

Volgens de informatie van de eigenaar kwam het water uit een bron op de helling van de achtertuin, dat onder de villa werd afgeleid om bij het begin van de cascade uit te komen. Dit is een aanwijzing dat de cascade al voor de bouw van de villa werd aangelegd of minstens voorzien was in het ontwerp. Raepsaet moet op de hoogte geweest zijn van het bestaan van bronnen en watertoevoer op de Edelareberg. In 1906-1908 publiceerde hij een studie over de fontein van Oudenaarde en hun watertoevoer, waaruit blijkt dat al van in de 17de eeuw de hoogtes in Edelare de stad en de fontein van water voorzagen⁴². De oude pijpen in hout en gebakken aarde uit het laatste kwart van de 17de eeuw werden in de jaren 1820 vervangen door een gemetseld aquaduct en buizen in gietijzer. Vermoedelijk is dit de zogenaamde "tunnel" die in de volksmond een geheime uitgang vanuit het Kezelfort zou zijn. De associatie met het nabijgelegen Kezelfort is niet helemaal onrealistisch omdat het fort daadwerkelijk onder het glacis een twintigtal aanzetten tot ondertunnelingen heeft liggen als afweer voor mogelijke ondermijningen van het fort. Maar deze zijn allemaal op de vijandelijke zijde georiënteerd en dus weg van Villa Louisa. Veel waarschijnlijker is de bakstenen gang onder het domein van Villa Louisa de gemetste watertoevoer voor de stad. Minder prozaïsch, maar wel waarschijnlijk.

Rozenboog en tuinpaviljoen

Op de helling van de voortuin bevond zich een tweede constructie, bestaande uit een pad, afgeboord met stenen, een tuinvaas en geflankeerd door een rozenboog (bijlage 5-3 fig.12). Het pad liep over in een tuinpaviljoen met uitkijkpunt (bijlage 5-3 fig.8). Deze combinatie van tuinelementen lag in het verlengde van het zicht vanuit de westgevel van Villa Louisa. Van hieruit keek men over de Scheldemeersen uit.

---

⁴² RAEPSAET 1906-1908: Monographie des eaux alimentaires et des fontaines d'Audenaerde, *Annales du Cercle d'arcéologie et historique d'Audenaerde, de sa Châtellenie et de l'ancien Pays d'entre Maercke et Ronne 1*, Oudenaarde, p.27-35, 7-59, 101-116, 222-229; dl. 2, p. 86-107, 191-194.

Het tuinpaviljoen in rustieke stijl had een opvallend rieten kegeldak bekroond met een dakruiter, die ook met riet was afgedekt. De open constructie rustte op (imitatie)boomstammetjes en een cementrustieke balustrade. Qua vormgeving doet ze denken aan de in 1876 gebouwde kiosk in het stadspark van Sint-Truiden⁴³. Het tuinpaviljoen bestaat intussen niet meer.

1.2.3.1.2. Parkje in landschappelijke stijl ten zuiden van Villa Louisa

Aan de achterzijde van de villa liet de ontwerper een heel andere sfeer overwegen. Hier verscheen een parkje in landschappelijke stijl, heel gebruikelijk voor de 19de- en 20ste-eeuwse parkaanleg. Terwijl de voortuin openheid uitstraalde, overwoog beslotenheid in het achterste parkje. Dit gedeelte had een privaat karakter: bewoners en bezoekers kwamen hier tot rust of ontspanden zich in een boomrijke omgeving. Opgaande bomen kwamen vooral aan de randen en langs paden voor. Centraal lag een grasperk dat aansluitend bij de villa breed uitliep, verderop versmalde en in het meest zuidelijk gelegen deel weer wat opentrok. Deze bescheiden zichtas was op het zuidwesten georiënteerd en bereikte een diepte van ongeveer 150m.

In het grasperk kwamen enkele solitaire bomen voor, tegen een achtergrond van dichte beplanting. Opvallende bomen waren onder andere de ginkgo biloba bij het terras van de villa, de Amerikaanse eik, de vederesdoorn, enkele enten en geschoren beuken.

Ook in deze landschappelijke tuin kwamen ornamentieke constructies voor, met name het bijenhuisje, het tuinhok en de tuinvazen. Het bijenhuisje was in hout opgetrokken en afgewerkt met knoestige boomstammetjes. De plaatsing van het bijenhuisje in de oostelijke rand van het achterste parkje hield verband met de veelvuldig voorkomende boomgaarden aan die zijde van het domein.

Twee vijvertjes flankeerden het pad naar het tuinhok. Met stenen waren ze afgeboord. Waarschijnlijk werden ze gevoed met afstromend water van de helling. Uit de informatie van de Dienst Ondergrond Vlaanderen (DOV) blijkt immers dat op de helling een van oost naar west reikende zone met uittredend bronwater voorkomt. Heel wat vochtminnende vegetatie, komt opvallend vaker voor in die zone. De bodemkaart naar Europees model kenmerkt de bodem als [stagnosol](#), een bodem met stuwwater. Deze bodem is nat in de winter en droogtegevoelig in de zomer. Een kleilaag ([Ehx](#)) in de bodem verhindert de insijpeling in de diepe ondergrond.

1.2.3.1.3. Paden vormden het verbindende element tussen de twee parkruimtes

Slingerende, onverharde paden structureerden het park. En tegelijk vormden ze ook het verbindende element tussen de voorste en achterste parkaanleg, omdat de paden over de twee parkruimtes doorliepen. Het digitale terreinmodel toont een oudere padenstructuur dan degene die vandaag op het terrein zichtbaar is (bijlage 5-3 fig. 5). Een aantal paden leefden door, maar andere raakten in onbruik. Van deze laatste categorie getuigden de twee paden die de waterval flankeerden: elk aan één kant. Tijdens een wandeling zorgde de cascade voor een boeiend intermezzo. Van ver was het een blikvanger, maar ook voor wie het water van dichtbij naar beneden zag klateren. Waar de paden over een waterbekken van de cascade leidden, zorgde een bescheiden bruggetje met cementrustieke balustrade voor de overgang. En stenen trapjes maakten de grote niveaoverschillen op de paden beter begaanbaar. Op drie plaatsen kwamen ze voor: op het pad beneden aan de hovenierswoning, op een kort pad naar de keermuur en op de steile overgang naar de siertuin in het noordelijke parkgedeelte.

Drie toegangen zorgden voor de circulatie van en naar het domein. Bezoekers betraden het domein langs de prestigieuze hoofdtoegang van de siertuin langs de steenweg (nu N8). Een tweede bezoekerstoegang naar het voorste parkgedeelte lag langs de Pontstraat (nu Vlaamse Ardennendreef). Doordat de toegang niet recht op de villa is ontworpen, maar in

---

⁴³ Stadspark Sint-Truiden in de inventaris Onroerend Erfgoed <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303445>.

een trage, ruime beweging met een wisselend zicht op de villa in de hoogte, vergrootte dit de beleving en uitstraling van de plek. Beide toegangen waren bedoeld om de bezoeker te imponeren met de vergezichten over Oudenaarde, een blik op de cascade en de villa. Het dienstpersoneel gebruikte de derde, hoger gelegen toegang langs de Pontstraat, waar de dienstgebouwen lagen. Geheel volgens de tijdgeest kreeg het sociale onderscheid ook zijn ruimtelijk vertaling op het terrein.

1.2.3.2. De identiteit van de ontwerper of landschapsarchitect blijft onzeker

Tijdens het voorbereidend onderzoek is de identiteit van de landschapsarchitect die voor de parkaanleg rond Villa Louisa tekende, onbekend gebleven. Toch vermoeden we dat de firma Blaton-Aubert betrokken was bij de parkaanleg. Dat vermoeden is gebaseerd op het voorkomen van een tuinvaas in het parkje bij Villa Louisa die uit de catalogus van de firma Blaton-Aubert kwam (bijlage 5-3 fig. 18). In principe kan die gewoon aangekocht zijn. Maar het is ook bekend dat Blaton-Aubert actief was bij de aanleg van heel wat kleinarchitectuur in parken en tuinen. Sinds het ontstaan van de firma in 1865 tot en met het begin van de 20ste eeuw bleef het een belangrijk onderdeel van hun bedrijfsactiviteiten⁴⁴. Pas vanaf 1897 legde het bedrijf zich toe op gewapende betonconstructies in (industriële) architectuur en openbare werken. In de jaren 1880-1890 pakte de firma nog graag uit met reclame voor allerlei grotten, rotsformaties en cascades⁴⁵. Enkele voorbeelden van cascades in combinatie met kunstmatige grotten zijn bekend uit Namen (Louise-Marietpark), Brussel (Marie-Louizasquare vijvers van Elsene), Willebroek (park De Naeyer)⁴⁶. De cascade van Villa Louisa komt niet uit een catalogus. De constructie is integendeel geheel uniek en behoeft ook geen kunstmatige grot of rots om het niveauverschil, dat er al van nature is, te accentueren.

Nog een aanwijzing is het tuinpaviljoen op de helling van Villa Louisa. Inmiddels is het verdwenen, maar op een postkaart staat de constructie prominent in de voortuin op een pad ten oosten van de cascade. De gelijkenis met een kiosk in de catalogus van Blaton-Aubert valt op⁴⁷. In beide gevallen gaat het om een open constructie, gedragen door slanke boomstammetjes met een rieten dak en een dakruiter eveneens in riet. De leuning van het paviljoen -eveneens in cementrustieke stijl- heeft bij beiden een gekruist motief (x), terwijl dat bij andere meestal een grilligere vorm aanneemt met imitatietakken in een onregelmatig patroon. Ook de combinatie van materialen in het park, waarbij overvloedig natuurlijke materialen (stenen) én ook -maar in mindere mate- imitaties in gewapend beton bij de constructies wordt gebruikt, typeert het werk van Blaton-Aubert in deze periode.

Tijdens de aanleg van het park rond Villa Louisa woonde Raepsaet in [Oudenaarde](#)⁴⁸, maar werkte hij als parlementariër in Brussel. Zijn belangstelling voor wereldtentoonstellingen illustreert zijn nieuwsgierigheid naar architectuur en producten uit eigen streek én van ver daarbuiten. Zowel in Brussel als op de wereldtentoonstellingen -die op het einde van de 19de als in de eerste helft van de 20ste eeuw heel populair waren- kon Paul Raepsaet in

⁴⁴ CULOT M., DEVOS R., ESPION B., HELLEBOIS A., PESZTAT Y., PROVOST M., VAN DE MAELE J. s.d.: *Blaton, een dynastie van bouwers*, S.I.

⁴⁵ BLATON-AUBERT S.A. 1888: Ciments & Bétons, prijscatalogus firma Blaton-Aubert, Dufrane-Friart Brussel-Mons-Frameries, MOT [online], <https://www.mot.be/webhdfs/v1/resource/RCB/37001/rcb037001.pdf> (geraadpleegd op 21 juni 2022), 6, 12.

⁴⁶ NUIJTEN A. 2016: Cementrustiek, een internationaal verschijnsel, deel 1, *Portefollie, nieuwsbrief van de Donderberggroep* 46, <https://donderberggroep.nl/pf-43-cementrustiek-een-internationaal-verschijnsel-deel-1> (geraadpleegd op 13 juni 2022); LOUIS M. 2017: De restauratie van de rocaille van de vijvers van Elsene. De herontdekking van een pittoresk bouwwerk, *Dossier Natuur in de stad, Erfgoed Brussel, Speciaal nummer 23-24, Open Monumentendagen Brussels Hoofdstedelijk Gewest, september 2017*, Brussel; CULOT M., DEVOS R., ESPION B., HELLEBOIS A., PESZTAT Y., PROVOST M., VAN DE MAELE J. s.d.: *Blaton, een dynastie van bouwers*, S.I.

⁴⁷ BLATON-AUBERT S.A. 1888: Ciments & Bétons, prijscatalogus firma Blaton-Aubert, Dufrane-Friart Brussel-Mons-Frameries, MOT [online], <https://www.mot.be/webhdfs/v1/resource/RCB/37001/rcb037001.pdf> (geraadpleegd op 21 juni 2022), 45.

⁴⁸ Woning Raepsaet in inventaris Onroerend Erfgoed <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/27150>.

contact zijn gekomen met het werk van Blaton-Aubert. Het Brusselse bedrijf haalde opdrachten binnen voor de bouw van vijvers, rocaille, paviljoenen in openbare parken. En nam herhaaldelijk deel aan de wereldtentoonstellingen.

Maar ook dichterbij huis kon Raepsaet Blaton-Aubert aan het werk hebben gezien, onder andere in het [Sint-Arnolduspark](#)⁴⁹ van Tiegem. Het bedrijf stond bekend voor de aanleg van waterreservoirs en openbare waterleidingen. Als schepen van Openbare Werken, die ook erg bezorgd was om de goede waterkwaliteit in zijn stad, kwam Raepsaet dus ook via die weg mogelijk met Blaton-Aubert in contact. We nemen- met de nodige voorzichtigheid- dus aan dat het bedrijf minstens deels bij de parkaanleg van Villa Louisa was betrokken. Raepsaet had er de middelen (kapitaal) voor, het motief (parkaanleg, status) en de gelegenheid (netwerk).

We onderzochten ook andere pistes, die naar een identificatie van de ontwerper zouden kunnen leiden, maar deze sporen liepen telkens dood:

- Jules [Van Hulle](#), omwille van de band met het werk van deze landschapsarchitect en zijn betrokkenheid bij het Sint-Arnolduspark
- Het werk van andere landschapsarchitecten die in dezelfde periode actief waren, zoals [Pierre Livin Rosseels](#) (1843-1921), [Louis Breydel](#) (1868-1941), Jan Hubert Creten (1830-1910), [Louis Fuchs](#) (1818-1904), Emile Galoppin (1851-1919), [Jean Galoppin](#) (1864-1941), de internationaal gerenommeerde [Elie Lainé](#) (1829-1911), [Louis-Léopold Van der Swaelmen](#) (1849-1910). Voor zover bekend werkte geen van hen in Oudenaarde of omgeving. En ook stilistisch herkennen we in het park van Villa Louisa niet bepaald de hand van één van hen.
- Cascades
Als derde piste verkenden we parken met cascades. Want het park bij Villa Louisa mag dan de kenmerken van een typische landschappelijke aanleg met een voorliefde voor het pittoreske hebben, het park onderscheidt zich door die opvallende cascade met vijf opvangbekkens die tegen een natuurlijke helling zijn aangebouwd. Daarom gingen we op zoek naar andere voorbeelden waar een kunstmatig aangelegde cascade in de parkaanleg werd geïntegreerd⁵⁰. Werden uitgesloten, cascades in een natuurlijke omgeving, zoals op een rivier en 'cascades' die zo genoemd werden, maar eigenlijk een overloop van één of twee trappen tussen vijvers vormden. Onze aandacht ging vooral naar cascades van enige omvang die gecombineerd werden met rocaillewerk, zoals rotsformaties of grotten, én die uit dezelfde periode als de parkaanleg rond villa Louisa dateerden. Zesentwintig sites waren het resultaat (9 in Vlaanderen⁵¹, 4 in Brussel en 13 in Wallonië). Van slechts vijf is ook de aanlegger of ontwerper bekend:
  - o Gent Citadelpark: de cascade die deel uitmaakt van de kleine vijver met een indrukwekkende rotsformatie. Bovenop de cascade stond vroeger een duiventil in cementrustiek, nu het beeld genaamd het 'Moorke'. Uitvoerders

⁴⁹ Sint-Arnolduspark in inventaris Onroerend Erfgoed <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/81694>.

⁵⁰ Op basis van een vergelijkend onderzoek in de erfgoedinventaris <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten>, de Waalse inventaris van historische parken en tuinen (De Harlez de Deulin 1993-2008) en een beeldonderzoek op internet om ook verdwenen cascades in ogenschouw te kunnen nemen. DE HARLEZ e.a.2003, *Parcs et jardins historiques de Wallonie*, dl. 1 p. 88, dl.3 p. 30, dl. 4 p. 44, dl. 5 p. 144, 166, dl 7 p.32,296, dl. 8 p. 107, dl. 9 p.208.

⁵¹ Negen Vlaamse cascades: zeven nog bestaande, waaronder :

Gent Citadelpark <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/103225>

Zottegem kasteel van Breivelde <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300426>

Kortrijk park Allart <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/60493>

Kampenhout kasteel van Wilder <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134116>

Grimbergen kasteel de Eiken <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134048>

Sint-Truiden park <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303445>

Sint-Truiden Duras park <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303464>

Twee verdwenen cascades:

Nederbrakel Brakelbos https://www.delcampe.net/static/img_large/auktion/000/923/393/050_001.jpg

Willebroek, Park De Naeyer met de spectaculaire, drie verdiepingen tellende Chalet Cascade follie, een omvangrijk rocaillewerk aangebouwd tegen een berg industrieel restafval: NUIJTEN A. 2016: Het Park van Louis De Naeyer te Willebroek, [PorteFollie](#) nr. 36, 2011, p. 37-39.

van deze constructies waren de Brusselse rocailleur François Dumilieu⁵² en de Gentse aannemer van werken in cementrustiek en beton, Picha⁵³.

- Sint-Pieters-Woluwe park⁵⁴, een ontwerp van de internationaal actieve Franse landschapsarchitect Elie Lainé. De breed uitgebouwde cascade lag in verschillende trappen.
- Terhulpen, Chateau de la Hulpe⁵⁵, een uitgestrekt landschappelijk park met pittoresk karakter waar in 1896 Louis Van der Swaelmen en begin 20ste eeuw Jules Buysens actief waren. Bevat o.a. een pittoreske cascade over een kunstmatige rotsformatie, bedekt met mossen en varens.
- Waterloo, Chateau d'Argenteuil, o.a. door landschapsarchitect Keilig rond 1856, dus veel vroeger dan de realisatie van de cascade in Villa Louisa.
- Florennes, Chateau d'Hanzinelle, een park deels geometrisch en deels landschappelijk aangelegd, waarbij een gedeeltelijke heraanleg rond 1885 door Louis Fuchs is gerealiseerd⁵⁶.

Maar ook deze voorbeelden waren stilistisch, qua materiaal en ontwerp te verschillend van de cascade in Oudenaarde om het verband met één van de hierboven vermelde ontwerpers te kunnen leggen.

Vergeleken met de hierboven vermelde negen cascades in parken in Vlaanderen is de cascade van het park bij Villa Louisa uniek door het gebruik van:

- de natuurlijke helling met groot verval, een landschapskenmerk dat in de meeste parken van de Lage Landen ontbreekt
- natuurlijk uittredend water op de flanken van de helling (bronnen) als voeding voor de waterval, waarmee de ontwerper slim inspeelt op de kenmerken van het terrein
- natuurstenen -slechts in beperkte mate aangevuld met rocaillwerk- wat de cascade een realistische, natuurlijke aanblik geeft.

1.2.3.3. Stijl: landschappelijk park met pittoresk karakter

In de historische parkaanleg rond Villa Louisa herkennen we de landschappelijke stijl met een pittoresk karakter. Het pittoreske komt tot uiting in het onverwachte effect, de verrassing, het contrast, de variatie en diversiteit in de parkaanleg. Of zoals de gekende landschapsarchitect Edouard André het uitdrukte:

*"La nature dans tout son imprévu, est ce que l'artiste doit avant tout conserver et augmenter au besoin. Point de lignes, ni de symétrie; l'irrégularité est l'essence du pittoresque. Partout des angles et des contrastes, une sauvagerie variée, interrompue, des effets soudains, étranges, qui s'imposent à l'attention du spectateur."*⁵⁷

Voor de toeschouwer hield de pittoreske tuin verrassingen in, zoals een onverwacht zicht dat zich opende, of een verrassend tafereel dat zich plots voor zijn ogen afspeelde. Eén van de mogelijke tafereelen die André citeert, is trouwens het 'waterlandschap' of de rotstuin als 'berglandschap'. De natuurlijke mogelijkheden van een terrein bepaalden mee de inrichting: elementen die van nature al aanwezig waren, konden nog worden versterkt of verder uitgewerkt. De ontwerper van park Villa Louisa volgde in menig opzicht het programma van André, niet alleen in de cascade, of de rustieke constructies, maar ook in de zichten op en vanuit de omgeving. Eveneens een uiting van de pittoreske stijl zijn de paden die voor een afwisselende wandeling zorgden, kronkelend tussen de struiken en begeleid door sierelementen, langsheen de "waterval". Het pittoreske zat vaak ook in de

⁵² DESEYN G. 1993: Beton!, *Tijdschrift voor industriële cultuur*, 11, 44-3, p.27.

⁵³ VAN DE VOORDE S. 2011: *Bouwen in beton in België (1890-1975). Samenspel van kennis, experiment en innovatie, deel 1*, doctoraatsverhandeling vakgroep architectuur en stedenbouw, UGent, Gent, p.39-40.

⁵⁴ Park in inventaris natuurlijk erfgoed Brussel: <https://sites.heritage.brussels.nl/sites/133>.

⁵⁵ DE HARLEZ e.a.2003, *Parcs et jardins historiques de Wallonie 5*, Namen, p.144.

⁵⁶ DE HARLEZ e.a.2008, *Parcs et jardins historiques de Wallonie 7*, Namen, p.296.

⁵⁷ André E. 1879: *L'art des jardins, traité général de la composition des parcs et jardins*, Parijs.

keuze van de beplanting: heel gevarieerd, soortenrijk en met vele kleurschakeringen zoals in rood- en bontbladige cultivars. Dat aspect kwam in de parkaanleg bij Villa Louisa iets minder tot uiting, maar zit wel vervat in de aanplanting van bijvoorbeeld de bruine hazelaar, het exemplaar rode meidoorn, de Amerikaanse eik die rood verkleurt, de ginkgo biloba die in de herfst een intens geel bladerdak heeft.

Rotstuinen waren al sinds de eerste helft van de 19de eeuw in de mode⁵⁸, maar het gebruik van cementrustiek in het tuinpaviljoen, de balustrades van de bruggetjes of in de keermuur plaatst het geheel enkele decennia later. Deze toepassing, waarbij natuurlijke materialen zoals hout, boomstammen of rotsstenen met behulp van gewapend beton werden geïmiteerd, vond ten vroegste vanaf de jaren 1860-1880 ingang in België. Cementrustiek, rocailliewerk, kunstbeton, rotseren,... het zijn allemaal termen om een nieuwe techniek voor het 'sculpteren' van beelden, gebruiksvoorwerpen, tuinhuizen, cascades, boomstambruggetjes en bovenal imitatierotsen in cement of gewapend beton te benoemen⁵⁹. De aannemers vertrokken van een basis in baksteen of een metalen structuur. Daarop brachten zij een vorm in cement aan, die het uiterlijk van 'natuurlijke materialen' kreeg, zoals hout, rots of steen. Bouwen in cementrustiek werd tegen het einde van de 19de eeuw in ons land populair. Rond 1960 was de hype helemaal voorbij.

1.2.4. Latere ontwikkelingen (na 1918)

1.2.4.1. Aanpassingen door Sylvain Gevaert (1922 - 1944)

Op 19 oktober 1918 overleed Paul Raepsaet aan de vooravond van de bevrijding van de Stad Oudenaarde. In 1922 stierf ook zijn echtgenote Louisa Marie Isabelle Hubert. Het koppel bleef kinderloos, waardoor de Villa Louisa in Edelaere via erfenis vermoedelijk werd overgedragen aan zijn neef Henri Raepsaet (1878-1970)⁶⁰. Het eigendom ging niet veel later over naar de familie Gevaert, een belangrijk ondernemersgeslacht in Oudenaarde actief in de textielindustrie onder de naam 'Gevaert Frères' (1870-1908). Sylvain Gevaert (1890-1944), zoon van de textielondernemer Prosper Gevaert (1848-1901) kocht het in 1922 aan. Het goed bleef gedurende twee generaties in handen van deze familie en zou enkele drastische wijzigingen ondergaan.

De aanpassingswerken die Sylvain Gevaert tussen 1922 en 1944 liet uitvoeren, bleven relatief beperkt met bescheiden uitbreidingen aan de verbindingsvleugel en aan het dwarsvolume van de hoofdvleugel. Ter hoogte van de toren liet hij de eenlaagse galerij rechtekken en van een erker voorzien. Het volume werd opgehoogd met een bouwlaag in aansluitende stijl van deze van de hoofdvleugel met keperbogen. Tegen de puntgevel van de hoofdvleugel werd aan zuidelijk zijde een tweelaagse aanbouw of erker toegevoegd (bijlage 5-3 fig. 25).

1.2.4.2. Philippe Gevaert en de opsplitsing van het domein (1944-2017)

Na zijn dood in 1944 liet Sylvain Gevaert Villa Louisa na aan diens vier kinderen. Om uit onverdeeltheid te treden werden de gronden mogelijk toen al verdeeld.

- Philippe Gevaert (1923-2017) nam de villa met het aansluitende parkgedeelte over. Tussen 1944 en 1952 gaf hij aan de siertuin een nieuwe invulling. Op een luchtfoto van 1952 was voor het eerst een grote, ovale vijver zichtbaar.

⁵⁸ VAN DRIESCH T. & VAN DEN BREM P. (red.) 2015: *Methodologie voor het beheer van historische tuinen en parken in Vlaanderen*, Handleiding agentschap Onroerend Erfgoed 8, [Open Archief van OE-publicaties nr. 726](#) [online], Brussel, p.92.

⁵⁹ GEERAERTS G. 2013-2014: *De rotseerders van Westmeerbeek. Een eeuw cementrustiek uit de Antwerpse Kempen*, in: [PorteFollie. Nieuwsbrief van de Donderberggroep](#), nr. 39, p. 13-19; nr. 40, p. 3-8.

⁶⁰ Stadsarchief Oudenaarde, Familiearchief Raepsaet, Archief Paul Raepsaet, Stuk betreffende de verdeling van zijn nalatenschap, 1921.

Op 31 maart 1960 diende Philippe Gevaert een bouwaanvraag in voor het verbouwen van de rechtervleugel van zijn woning. De plannen van architect Stephan Leyman uit Oudenaarde voorzagen in de volledige afbraak van de rechtervleugel van de villa (bijlage 5-3 fig. 23). Zowel de monumentale uitkijktoren, de verbindingsvleugel als het zuidelijke volume onder zadeldak maakten plaats voor de bouw van een tweelaags volume onder zadeldak in chaletstijl. Op 15 april 1960 reikte de gemeente de vergunning uit met voorwaarde dat alle buitengevels in dezelfde materialen zouden worden uitgevoerd en opgevoegd. Een gespecialiseerde aannemer voerde de omvangrijke afbraakwerken uit.

- Het zuidelijke parkgedeelte kwam in handen van zijn broer Daniël Gevaert, die het met fruitbomen beplante en er een bungalow (huidige Vlaamse Ardennendreef nr. 14) liet optrekken naar ontwerp van architect Jacques Viérin (1909-1991) uit Kortrijk⁶¹. Wanneer de afsplitsing van het zuidelijke parkgedeelte gebeurde, is onzeker: mogelijk in 1944, zeker voor 1952, omdat de luchtfoto van 1952 het zuidelijke parkgedeelte als een duidelijk onderscheidbaar deel van de rest van het park toonde.
- Het noordelijke parkgedeelte langs de steenweg werd verkaveld en bebouwd tussen 1958 en 1973. Doorslaggevend was de verkoop van de siertuin in 1960, een perceel dat in 1967 werd bebouwd. Gaandeweg kwamen er nog meer bebouwing langs de steenweg. Deze ontwikkeling bracht een heroriëntering van de parkaanleg teweeg: de zichtbaarheid van de villa vanaf de steenweg verminderde en de zichten vanuit het park over de ruimere omgeving verloren aan belang.

1.2.4.3. Spontane groei en ontwikkeling van het overblijvende park

In zijn 125 jarige bestaan groeide het park uit tot een volwassen park met hoog opgaande bomen. De geschoren (naald)bomen groeiden door, waardevolle soorten hebben nu een volwassen leeftijd, terwijl snelgroeiende soorten al de climaxfase bereikten. Sommige exemplaren zijn al vervangen door een nabijgelegen zaailing die de soort op locatie zal verder zetten. De oprukkende vegetatie onttrok de cascade gaandeweg aan het oog en palmde de structuur grotendeels in. Wellicht is deze ontwikkeling versneld door het verdwijnen van de siertuin in de jaren 1960. Daardoor raakte de cascade afgesneden van zijn voorziene waterafvoer.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. Villa Louisa

De Villa Louisa is een representatief voorbeeld van een villa in cottagestijl met invloeden van de Noorse stijl of *Dragestil*. Het pittoreske karakter eigen aan de cottagearchitectuur en Noorse stijl of *Dragestil*, komt vooral tot uiting in de informele volumeopbouw, het gebruik van pseudo-vakwerkbouw in de geveltoppen en de overkragende bovenbouw en details zoals de meerzijdige erkers, luifels en galerijen. De ogenschijnlijk organisch gegroeide architectuur van de langgerekte villa wordt verlevendigd door het gebruik van decoratieve metselverbanden, leien schaliën, houten stijl- en regelwerk voor het pseudo-vakwerkbouw en de borstweringen, als ook hardsteen voor bloktredes en plint. De detaillering van de dakoverstekten en geveltop, als ook de vormgeving van het ingesnoerd torendak met steile haakse zadeldaken is rechtstreeks ontleend aan de Noorse architectuur, in het bijzonder de *Dragestil*. De sterk overkragende daklijsten met decoratieve windborden monden onderaan uit in een drakenkop of snek, terwijl de puntgevels worden bekroond met een ornamentele spits of *flèche* (Noors: *gavlbrand*). Ook

⁶¹ Stadsarchief Oudenaarde, Modern archief Edelare, doos nr ED VIII 9, nr. ED 874.1: bouwaanvraag Daniël Gevaert voor de nieuwbouw van een villa, huidige Vlaamse Ardennendreef nr. 14.

de decoratieve dakoversteek met geajoureed pseudofronton (Zweeds: *gavelornament*) van de zuidelijke erker is typerend voor de Scandinavische architectuur en houtbouw.

De villa is centraal ingeplant in een beboomd domein op een hoger gelegen terras op de noordelijke flank van de Edelareberg. Aan noordelijke zijde geeft de villa uit op een helling met aflopende tuin en oprijlaan, aan zuidelijke zijde op een beboomde tuin in landschappelijke stijl. Vrijstaand ingeplant, op een oorspronkelijk onregelmatige plattegrond van zes traveeën bij één travee omvat de villa één tot twee bouwlagen onder een complex sterk overkragend leien zadeldak. Asymmetrisch van opzet legde de compositie van de langgerekte voorgevel de klemtoon op het centrale dwarsvolume met risalerende puntgevel en de monumentale uitkijktoren of belvédère met omlopend balkon en uitkijkplatform onder ingesnoerd torendak. Deze scheidde de hoofdvleugel van verbindings- en zijvleugel. Bij de verbouwingswerken in 1960 werd de westelijke helft van de villa gesloopt en vervangen door een aanbouw in chaletstijl van twee bouwlagen onder zadeldak. Van de oorspronkelijke villa resteert vandaag enkel de hoofdvleugel van één bouwlaag op rechthoekig grondplan onder overkragend zadeldak met een haaks ingeplant hoger dwarsvolume met puntgevel van twee bouwlagen. De constructie bestaat uit rood baksteenmetselwerk in kruisverband op een hardstenen plint, met houtbouw en bepleistering voor het imitatievakwerk in de geveltop.

De op het noorden georiënteerde hoofdgevel wordt gemarkeerd door de één travee brede risalerende puntgevel met overkragende bovenbouw van het dwarsvolume. Deze onderscheidt zich van het eenlaagse langgerekte volume onder sterk uitkragend zadeldak. Beide volumes zijn gebouwd op een lage hardstenen plint met geblokte hoekketting in bossage en voorzien van een meerszijdige houten erker met sterk uitkragende dakoversteek. Tussen beide erkers sluit een luifel aan op een gesloten houten galerij die in de centrale uitsparing van het gevelvlak is ingewerkt. In het stijl- en regelwerk en de korbelen van de dakoverstekken van erkers en luifel bevinden zich decoratieve glas-in-loodpanelen in een florale art-nouveaustijl met klapproosmotief. Hardstenen bloktredes met houten borstwering sluiten aan op de deuropeningen ter hoogte van de galerij en de erkers. In het pseudo-vakwerk van de overkragende bovenbouw is centraal een getoogde muuropening uitgespaard, evenals kleine ruitvormige vensteropeningen in de Sint-Andrieskruisen. De getoogde vensterdeur geeft uit op een gevelbreed balkon met afgeschuinde hoeken aan weerszijden ondersteund door een korbeel met driepas. In de uitsparing in het gevelvlak bevindt zich ter hoogte van de eerste verdieping drie smalle keperboogvensters. De uitkragende dakoversteek van de geveltop is afgeboord met decoratieve windborden die uitlopen in een drakenkop of snek.

Tegen de smalle zijgevel met gevelbreedte van één travee is eveneens een driezijdige erker met sterk uitkragende dakoversteek aangebouwd. In de puntgevel bevindt zich een rechthoekige vensteropening onder ijzeren latei die uitgaat op een rechthoekig balkon voorzien van houten borstwering met afgeschuinde hoeken.

De zuidelijk georiënteerde achtergevel die uitgaat op de tuin kende eenzelfde gevelordonnantie als deze van de hoofdgevel, maar werd evenwel gewijzigd door de dubbelhoge aanbouw van de jaren 1930 die het zicht op de puntgevel ontnaemt.

Tegen het eenlaagse langvolume is een meerszijdige bakstenen erker met pseudo-vakwerk aangebouwd die wat betreft vormgeving en detaillering verschilt van de houten erkers van de hoofd- en zijgevel. Het stijl- en regelwerk is ingevuld met polychroom baksteenmetselwerk in gele en rode baksteen en houten verluchtingselementen in de bovenste geledingen en wordt bekroond met een decoratieve dakoversteek of geajoureed pseudofronton (Zweeds: *gavelornament*). Aan noordoostelijke zijde van de erker sluit een luifel aan met tussen de korbelen van de dakoversteek een decoratief glas-in-loodpaneel in florale art-nouveaustijl met klapproos en waterjuffer of libel.

Hoewel men de vormgeving van de aanbouw of dubbelhoge erker trachtte aan te sluiten op deze van het hoofdvolume, zorgde de uitbouw voor een aanzienlijke verzwaring van de compositie. De constructie bestaat uit rood metselwerk in kruisverband op een gecementeerde plint, met gecementeerde bovenbouw met schijnvoegen en imitatievakwerk ter hoogte van de borstwering. De rechthoekige muuropeningen zijn voorzien van zware geblokte omlijstingen in simili.

Het interieur in de resterende vleugel van de Villa Louisa bleef gedeeltelijk bewaard. De plattegrond is georganiseerd rond de ruime, centraal ingeplante inkomhal in het dwarsvolume van de villa, waar oorspronkelijk aan zuidelijke zijde het trappenhuis van de uitkijktoren of belvédère op aansloot. Op de begane grond bevinden zich de voornaamste ontvangstruimtes, waarvan enkel de grote inkom en het bureau in de noordoostelijke zijvleugel bewaard bleven. Tussen beide woonvertrekken situeren zich de deels onderkelderde dienst- en circulatieruimtes, waaronder een smalle gang of sas die de inkom met de leefruimte verbindt, evenals een diensttrap. Een tussenruimte of sas geeft via de diensttrap doorgang tot zuidelijke erker die vermoedelijk dienst deed als wintertuin. Op de eerste verdieping situeren zich de slaapkamers met in het centrale dwarsvolume de grote slaapkamer die aan noordelijke zijde uitgeeft op het inpandig balkon of loggia. De dakverdieping van het dwarsvolume herbergt een zolderkamer die aan zuidelijke zijde uitgeeft op een balkon onder het zadeldak. Enkel de dienstruimtes zijn onderkelderd, evenals de bewaarde plint van de afgebroken zuidelijke zijvleugel.

In de centrale inkom bevindt zich aan noordelijke zijde een gotische schouwmantel met onversierde schouwboezem en vloer in rode en gesinterde baksteen in visgraatmotief. De ruimte bewaart eveneens het originele stucplafond met kooflijst en visgraatparket die aansluit op de rode tegelvloer in de noordelijke erker. Van het binnenschrijnwerk bleven de twee paneeldeuren met hang- en sluitwerk bewaard.

De ruimte in de noordoostelijke zijvleugel deed vermoedelijk dienst als werkkamer of bureau. Centraal in de ruimte prijkt een monumentale renaissance schouwmantel met vloer in rode en gesinterde baksteen in visgraatmotief. In de ruimte bleven de plafond- en muurschilderingen deels bewaard. Het plafond is afgewerkt met een decoratieve plafondschildering met een velum afgeboord met ranken en palmetten. Bovenaan de wanden boordt een decoratieve sjabloonschildering met florale motieven de plafondlijst af. De ruimte is gevloerd met een visgraatparket en in de aansluitende erkers aan noordoostelijke en -westelijke zijde met een decoratieve cementtegelvloer met boord. Van het binnenschrijnwerk bleven de enkele paneel deur en de beglaasde dubbele paneeldeuren met zijlichten die erkers afsluiten bewaard.

De gang tussen de inkom en het bureau in de noordoostelijke zijvleugel deed in oorsprong dienst als open galerij en is bijgevolg een nagenoeg volledig houten constructie. Het volume werd rond 1900 gedicht en rond 1903 van een buitengalerij en luifel voorzien. De smalle ruimte is gevloerd met een decoratieve cementtegelvloer met geometrisch driekleurig kubuspatroon (rood-wit-zwart) en is afgewerkt met eenvoudige wand- en plafondbetimmering. Aan noordoostelijke zijde sluit de rond 1903 toegevoegde sanitaire ruimte aan.

Aan oostelijke zijde van de gang sluiten de dienst- en circulatieruimtes aan. De tussenruimte of sas is eenvoudig afgewerkt met opgeklampte deuren en gevloerd met een sobere tegelvloer. Aan de zuidelijke zijde bevindt zich een eenvoudige schouwmantel. De ruimte geeft toegang tot de diensttrap en de zuidelijke erker.

In de zuidelijke erker prijkt een zwarte marmeren schouwmantel. De ruimte wordt afgedekt met een geometrisch polygonaal balkenplafond. De pivoterende ramen met hang- en sluitwerk bleven bewaard, maar de roedeverdeling werd mogelijk gewijzigd. In de ruimte ligt een recente tegelvloer.

Een eenvoudige houten bordestrap geeft toegang tot de ruimtes in de dakverdieping van de noordoostelijke zijvleugel. De bewaarde trap in de zijvleugel diende vermoedelijk eerder als diensttrap, terwijl de trap in de uitkijktoren of belvédère dienst deed als hoofdtrap.

De ruimtes in de dakverdieping kennen een sobere afwerking en deden dienst als slaapkamer. In navolging van de Noorse *Dragestil* werden de ruimtes ingericht als chalet en volledig afgewerkt met een wand- en plafondbetimmering in naaldhout. In de wandbetimmering zijn lage ingebouwde kasten aangebracht, waarvan deze op de overloop voorzien zijn van verluchttingsroosters. De ruimtes zijn gevloerd met een gejaspeerde plankenvloer. De keperboogvensters in deze ruimte zijn voorzien van binnenluiken.

In het centrale dwarsvolume bevindt zich op de eerste verdieping de grote slaapkamer. In de ruimte prijkt een lichtgrijze schouwmantel in neo-Lodewijk XVI-stijl. Op de schouwboezem bleef een decoratieve schildering met passiebloemen bewaard. De ruimte is gevloerd met een visgraatparket voorzien van een parketboord. Het binnenschrijnwerk waaronder een paneeldeur en twee beglaasde deuren met zij- en bovenlichten met hang- en sluitwerk bleven bewaard. Aan westelijke zijde geeft de ruimte uit op het inpandige balkon of de loggia voorzien van wand- en plafondbetimmering. Een beglaasde deur met zij- en bovenlichten geeft toegang tot een klein balkon.

De dakverdieping van het dwarsvolume herbergt een zolderruimte. Deze kent een soortgelijke afwerking met wand- en plafondbetimmering in naaldhout als de ruimtes in de dakverdieping van de noordoostelijke zijvleugel. Een dubbele beglaasde deur geeft aan de zuidoostelijke zijde toegang tot een balkon onder de dakkap.

1.3.2. Bijgebouwen: koetshuis, hovenierswoning en washuis

Aan zuidwestelijke zijde van het domein ter hoogte van de Vlaamse Ardennendreef bevindt zich de gebouwencluster met aanhorigheden: het koetshuis, de hovenierswoning en het washuis. De bijgebouwen zijn ingeplant aan weerszijden van de oprijlaan die opklimt naar het hoger gelegen terras rond van villa. Hoewel de vormgeving van de bijgebouwen verschilt van deze van de villa, worden een aantal stijlkenmerken bewust overgenomen.

In de lengteas van de villa bevindt zich het koetshuis. Vrijstaand ingeplant op een rechthoekige plattegrond van één bij vier traveeën, omvat het gebouw één bouwlaag onder een steil, sterk overkragend leien zadeldak met dakkapellen. De constructie is opgetrokken in baksteenmetselwerk op een gecementeerde plint, met schaars gebruik van hardsteen voor de vensterdorpels en kordonlijst in de puntgevel. De puntgevels worden bekroond met een ornamentale spits of *flèche* (Noors: *gavlbrand*). De gevels zijn voorzien van keperboogvensters en twee getoogde poorten aan de oprijlaan. Vermoedelijk werden de gevels later opgeknapt en voorzien van een gevelcementeering in imitatiebaksteen.

Ten zuiden van het koetshuis bevindt zich aan de straatzijde de hovenierswoning. Het gebouw ondervangt het hoogteverschil van de westelijke heuvelflank, wat zich vertaalt in een verschillende gevelhoogtes aan de straatzijde en de oprijlaan. Vrijstaand ingeplant op een L-vormige plattegrond van één bij drie traveeën, omvat het volume één tot twee bouwlagen onder een uitkragend leien zadeldak. Het gebouw is opgetrokken in baksteenmetselwerk in kruisverband op een gecementeerde plint. De oostgevel die uitgaat op de oprijlaan wordt verlevendigd met gele baksteen voor de muurbanden, ontlastingsbogen en kroonlijst en dakkapel met rondboogvenster en laadluik. De getoogde vensteropeningen op de gelijkvloerse verdieping werden evenwel dichtgemaakt. De overkragende bovenbouw van het haakse volume is volledig uitgewerkt in hout en voorzien van een duiventil in het dakvlak. In de puntgevel van de poorttravee bevindt zich een vensterluik met rozet voor de laadzolder en driepas verluchttingsgaten in de nok. De zuid- en westgevel werden vermoedelijk op latere datum gecementeerd.

Hoger gelegen aan zuidelijke zijde van de oprijlaan bevindt zich het washuis, dat mogelijk ook dienstdeed als personeelwoning. Vrijstaand ingeplant op een L-vormige plattegrond van één bij twee traveeën, omvat het volume twee bouwlagen onder een afgewolfd zadeldak en schilddak met leien schaliën. Aan zuidelijke zijde bevindt zich overhoeks een polygonale traptoren onder uitkragend torendak met spits en in de oksel van het gebouw een driezijdige eenlaagse geveluitsprong met toegangsdeur. De constructie is opgetrokken uit rood baksteenmetselwerk in kruisverband op een hardstenen plint, verlevendigd met gele baksteen voor de muurbanden en ontlastingsbogen van de muuropeningen en natuursteen voor de dorpels en kruisvensters. Het parement van de kopgevels onder afgewolfd zadeldak is afgewerkt met een getoogd spaarveld tussen lisenen. De gevels zijn voorzien van twee- en drieledige kruisvensters onder ontlastingsbogen met rondboogvenster in de geveltop. Zowel geveluitsprong als traptoren zijn voorzien van smalle getoogde vensters.

In het washuis bleef de originele vloer- en wandbekleding bewaard. De hoofdruimte is gevloerd met een rood-zwarte tegelvloer en voorzien van een bepleisterd troggewelf. In de aansluitende ruimtes bleef de originele decoratieve cementtegelvloer bewaard, alsook de wandbekleding in faience.

1.3.3. Park

1.3.3.1. Erfgoedkenmerken

Het park bij Villa Louisa is aangelegd in de kenmerkende landschappelijke stijl met pittoresk karakter. Het park wordt gekenmerkt door (het sporadisch voorkomen van) rustieke en pittoreske 'kleinarchitectuur' of sierelementen, zoals leuning van vervlochten takken in cement, bruggetjes, paviljoentjes in boomstamarchitectuur, tuinvazen. Uit de voorliefde voor het pittoreske spreekt de tijdgeest: het is kenmerkend voor de landschappelijke stijl uit de late 19de eeuw.

Het noordelijke en het zuidelijke parkgedeelte hebben een enigszins verschillend karakter. Oorspronkelijk had het noordelijke parkgedeelte een meer uitgesproken open karakter met zichten over Oudenaarde. Door de aanwezigheid van de cascade in combinatie met (cement)rustieke elementen zoals de balustrade met uitkijkpunt en de rozenboog, overwoog het pittoreske karakter daar het meest. In de beplantingslaag komen nog altijd beduidend meer naalddoorten in het noordelijke parkgedeelte voor, die teruggaan op de oorspronkelijke aanplantingen.

In het zuidelijke gedeelte met hoog opgaande loofboomsoorten langs paden en bomen aan de rand van het domein overheerst een meer besloten sfeer. Het grasperk met voorjaarsbloeiërs neemt een centrale ligging in.

Het geheel is omsloten door een opgaande bosgordel.

1.3.3.2. Slingerende paden structureren de parkaanleg

De slingerende paden vormen het verbindende element in het park. De structuur is zo ontworpen dat de paden de helling van de Edelareberg gemakkelijk toegankelijk maken en de hellingsgraad doorgaans beperkt is. Op drie steile stukken helpt een trap het grotere niveauverschil overbruggen. De toegang van de straat naar de villa is in een wijde, slingerende beweging aangelegd, met een bocht op het steilste segment.

Secundaire paden, die veelal lichtjes verdiept en aan de buitenrand van het domein liggen, leiden de bezoeker verder in het park. Tijdens de wandeling zijn er mooie zichten gecreëerd in de richting van de villa en ontdek je de verschillende follie's, zitplekjes en ornamenten.

De paden zijn onverhard, hoewel in het achterste gedeelte in de rondgang een strook van een vijftal meter ligt waar sporen van verharding te zien zijn. Hoewel ze meestal niet scherp zijn afgeboord, hebben enkele paden in het voorste parkgedeelte een boord van losse stenen. Hoog opgaande, op regelmatige afstand staande zomereiken (*Quercus robur*),

afgewisseld met bruine hazelaar begeleiden de rondgang in het achterste parkgedeelte. Deze tussenbeplanting van bruine hazelaar komt enkel voor in het achterste deel van de zuidelijke lus.

Hoewel de oorspronkelijke aanleg wat vervaagd is, is de oude padenstructuur wel nog zichtbaar in het microreliëf. Anno 2022 zijn minder paden in gebruik dan in de oude padenstructuur te zien is. In de aanleg herkennen we een hoofdstructuur gevormd door de toegangspaden die de buitenwereld met de binnenruimte van het park verbindt en de rondgang van het achterste parkgedeelte. Vanuit de hoofdstructuur vertakken korte rondgangen, die tevens een perk afscheiden. In het voorste parkgedeelte raken de twee korte rondgangen schrijlings aan de cascade. Ter hoogte van Villa Louisa gaan de paden over in een breder 'terras'.

1.3.3.3. Keermuur met trappenpartij begrenst het terras rond de villa

Het terras rond de villa is het resultaat van de nivellering van het terrein op de helling van de Edelareberg. Het zorgt ervoor dat het loopniveau rondom en tussen de gebouwen, zowel de villa als de dienstgebouwen, op min of meer gelijke hoogte ligt. Het terras werkt in zekere zin als 'draaischijf' tussen het voorste en achterste parkgedeelte, waarop ook de paden aantakken.

De 91m lange keermuur boordt het terras aan de noordkant af. Kenmerkend voor de muur is het afwisselende materiaalgebruik (waaronder baksteen, leien, keien en natuursteen). Keperboognissen tussen steunberen vormen een terugkerend motief dat de muur ritmeert. Horizontaal gelegde leistenen dienen als druiplijst. Een groot deel van de muur is met klimop begroeid, wat ook al op vroege postkaartjes te zien is. Bovenaan is de keermuur over de volledige lengte afgewerkt met een cementsustieke balustrade, die tussendoor onderbroken is door pijlers bekroond met een zinken agave vaas. De keermuur is in zeer slechte staat: de gronddruk doet het metselwerk uitbuiken of barsten. Sommige stukken van de muur zijn al ingestort. Zuid van de muur ligt de verhoogde terrastuin.

In de keermuur is een trappenpartij uitgewerkt, die vanuit de terrastuin toegang tot het pad en de cascade geeft. Ze bestaat uit een dubbele trappenpartij met smeedijzeren borstwering tussen pijlers. De pijlers langs de trap waren oorspronkelijk met een lantaarn bekroond, waarvan de exemplaren nog bewaard zijn.

Het haagje aan de voet van de keermuur is mogelijk origineel.

De terrastuin tussen de villa en de keermuur bestaat uit een grasperk met een bloemenborder aan beide zijden tegen de muur.

1.3.3.4. Zichten

De open plekken rond de paden bieden zichten op de villa binnen de tuin. In het oorspronkelijk ontwerp creëerde de landschapsarchitect ook zichten die verder reikten. Sommige daarvan zijn nu nog herkenbaar of gedeeltelijk herstelbaar:

- Zicht vanaf het terras ten noorden van de villa in de richting van Oudenaarde
Standplaats: terras aan de noordgevel van de villa
Richting: noord
Dit zicht was een belangrijk element in het ontwerp, waarbij de ontwerper inspeelde op de status van de eerste eigenaar, burgemeester Raepsaet, die vanuit het hoger gelegen terras over 'zijn' stad uitkeek. Op het ogenblik van bescherming wordt dit zich belemmerd door de dichte en hoge begroeiing langs de cascade.
- Zicht vanaf het onderste pad in de richting van de Sint-Walburgakerk
Standplaats: onderste pad, het dichtst aansluitend bij de steenweg, ter hoogte van de cascade en het bruggetje
Richting: noord
Het onderste pad biedt ter hoogte van het onderste opvangbekken van de cascade een zicht over Oudenaarde. Baken in dit vergezicht is de torenspits van de

Walburgakerk. Het pad ligt hoog genoeg op de helling om over de bebouwing langs de steenweg te zien.

1.3.3.5. Bomenbestand en bosgordel

Door de inplanting op een helling komt er een gradiënt in de vegetatie voor. De afwisseling van grasland en bos zorgt voor een bijkomende variatie. Zowel de bos- als de graslandvegetaties zijn goed ontwikkeld, al staat de graslandvegetatie wel onder druk door de beschaduwing van het bos.

Worden als monumentale bomen of bomen/struiken uit de tijd van de parkaanleg beschouwd (zie plan bijlage 5-4):

- 1 Vederesdoorn (*Acer negundo*) omtrek⁶² 114cm
- 2 Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') 256cm
- 3 Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') 217cm
- 4 Venijnboom (*Taxus baccata*) 135cm
- 5 zilverlindige ent (*Tilia tomentosa*), enthoogte 2m, omtrek 96cm
- 7 Mispel ent (*Mespilus germanica*), enthoogte 200cm, omtrek 74cm
- 8 Ent linde 200cm
- 9 Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) omtrek 463cm
- 10 Goudes (*Fraxinus excelsior* 'Jaspidea') in slechte toestand, omtrek 286cm
- 11 Japanse notenboom (*Ginkgo biloba*) omtrek 286cm
- 12 Blauwe Atlasceder (*Cedrus atlantica* sp.) omtrek 316cm
- 13 Eénbladige es (*Fraxinus excelsior* 'Diversifolia') omtrek 258cm
- 14 Californische schijncipres (*Chamaecyparis lawsoniana*) omtrek 360cm
- 15 Treurberk (*Betula pendula* sp.) omtrek 128cm
- 16 Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') 475cm
- 17 Reuzenlevensboom of Westerse levensboom (*Thuja occidentalis* spp.) 160cm
- 18 Venijnboom (*Taxus baccata*) 325cm
- 19 Ierse taxus (*Taxus baccata* 'Fastigiata') omtrek 136cm
- 20 Bonte hulst (*Ilex aquifolium* 'Argenteomarginata') omtrek 76cm
- 21 Sneeuwbal sp. (*Vinburnum* sp.)
- 22 Jeneverbes sp. (*Juniperus* sp.)
- 23 Californische schijncipres (*Chamaecyparis lawsoniana*)
- 24 Ierse taxus (*Taxus baccata* 'Fastigiata')
- 25 Grootbladige hulst (*Ilex x altaclerensis*)

1.3.3.6. Cascade met vijf opvangbekkens

Een prominent onderdeel van de parkaanleg van Villa Louisa is de cascade op de helling van de Edelareberg. De cascade was opgevat als een indrukwekkende rotsformatie met schijnbaar achteloos neergestrooide, grillig gevormde stenen, die het natuurlijke niveauverschil (9m) op de helling volgde. Van de 9 meter hoogteverschil op de natuurlijke helling maakte de ontwerper gebruik om het water doorheen vijf opeenvolgende opvangbekkens te laten stromen. De opvangbekkens verbreden, naarmate ze lager op de helling zijn ingeplant. Elk opvangbekken is met een bakstenen muur tegen de helling aangebouwd. Grillig gevormde natuurstenen liggen opgestapeld tegen en aan de rand van de bakstenen muur. Het onderste opvangbekken heeft tegen de hellingwand een bakstenen muur en is vooraan afgewerkt met een cementrustieke rotspartij die op drie plaatsen is opengewerkt. Omdat het waterbekken onder het pad doorloopt, voorkomt een balustrade van cementrustieke boomstamimitaties dat de bezoeker in het opvangbekken zou tuimelen. Aan de westkant flankeert een trap de cascade.

---

⁶² Stamomtrek in cm wordt standaard gemeten op 150 cm hoogte.

Het water is wellicht afkomstig van een bron op de helling van de Edelareberg, waarbij het -volgens de informatie van de eigenaar- via een pijpleiding onder de villa wordt afgeleid tot het bovenste niveau van de cascade.

Op en langs de cascade identificeerden we als typische beplanting uit de tijd van de aanleg onder andere een Ierse taxus (136cm), Californische schijnycypres (360cm), levensboom (160cm), treurberk (128), bonte hulst (76cm), jeneverbes, sneeuwbal.

1.3.3.7. Rozenboog en uitkijkplatform

De rozenboog (afmetingen 11,5m lang, 210cm breed, 180cm hoog) in het noordelijke parkgedeelte is een smeedijzeren constructie die op stenen rust. Er staan nog enkele oude exemplaren van rozen. De boog begeleidt het pad, deels uitgewerkt als een trap in blauwe hardsteen, naar een platform begrensd door een cementrustieke balustrade met boomstamimitaties op stenen. Oorspronkelijk stond hier het cementrustieke tuinpaviljoen langs een pad dat nu in onbruik is geraakt. In de tijd van de aanleg was de omgeving open, zodat de toeschouwer over de cascade uitkeek.

1.3.3.8. Grasperken

Het grasperk oost van de cascade opent van beneden een fraai zicht op de villa.

Door jarenlang extensief beheer en continu landgebruik ontwikkelde de vegetatie in de grasperken zich tot een soortenrijk grasland, waaronder [hopklaver](#), muizenoor en [bleke bermzegge](#). [Donkere ooievaarsbek](#) is één van de stinzenplanten, naast Italiaanse aaronskelk. In de groep voorjaarsbloeiers komen soorten voor, zoals de witte klavervuring, bleek- en donkersporig bosviooltje, slanke sleutelbloem, bosklavervuring, daslook, bosbingelkruid, die herinneren aan de periode van voor 1850 toen de Edelareberg nog voor het grootste gedeelte bebost was. De orchideeën (brede wespenorchis en de paarse wespenorchis) bevinden zich tussen de eiken die zich in het oosten achter de villa bevinden. Daarnaast staan ze ook nog aan de westzijde van het washuis.

De graslanden die zich in het park bij Villa Louisa bevinden hebben een bepaald evenwicht bereikt, zijn zeer soorten- en bloeirijk. Ze vragen bovendien heel weinig beheer. Het is belangrijk om dit evenwicht op te zoeken. Het hier bereikte evenwicht moet worden gekoesterd.

Beeldbepalende boom in het grasperk in het zuidelijke parkgedeelte is de Amerikaanse eik (436cm) met de begeleidende vederesdoorn (114cm).

1.3.3.9. Vijvertjes in het achterste parkgedeelte

Nabij het washuis ligt een pittoresk vijvertje (135m²) waarvan de bedding in beton is uitgevoerd en de contouren met (imitatie)stenen zijn afgezet. Momenteel is het gedeeltelijk overgroeid. Onduidelijk is het of er een samenhang bestaat tussen de vijver en het washuis. Feit is dat het vijvertje iets hoger op de helling ligt en dus mogelijk als spaarbekken en watertoevoer diende. Een tweede vijvertje sluit daarbij aan.

De pittoreske aanleg met rocailles harmonieert hier met de zone rond de cascade van het noordelijke parkgedeelte. Ook qua beplanting zijn er gelijkenissen. De Japanse notenboom, enten van mispel en zilverbladige linde, goudes zijn exemplaren die met de periode van aanleg kunnen worden geïdentificeerd. De geschoren beuken passen in die sfeer.

1.3.3.10. Bijenhuisje

Deze houten constructie is aan de buitenzijde afgewerkt met knoestige boomstammetjes. De bedaking bestaat uit stormpannen. De plaatsing van het bijenhuisje in de oostelijke rand van het achterste parkje hield verband met de veelvuldig voorkomende, maar inmiddels verdwenen boomgaarden aan die zijde van het domein.

1.3.3.11. *Tuinvazen en plantenbak*

Drie tuinvazen staan verspreid in het parkgedeelte, elk met een andere vormgeving. Van één is het nu bekend dat ze uit de collectie van de firma Blaton-Aubert komt. Elke tuinvaas staat op een sokkel van natuurlijke en/of cementrustieke imitatierotsstenen.

Anders van karakter is de cementrustieke plantenbak in imitatie boomstam langs een steil pad met trap richting keermuur.

1.3.3.12. *Toegangen Vlaamse Ardennendreef: schamppalen en bruine beuken*

Deze schamppalen zijn uitgevoerd in blauwe hardsteen. Aan de hoogst gelegen toegang verwelkomen twee flankerende bruine beuken (217 en 256cm) de bezoekers en bewoners van Villa Louisa.

Worden niet als een erfgoedelement binnen het park van Villa Louisa beschouwd:

- **Hekpijlers**
Op de oostelijke grens van het achterste parkgedeelte staan in de nabijheid van het bijenhuis twee bakstenen hekpijlers. Zij staan daar geïsoleerd, dus zonder aansluitende muur of draad. Onderling staan de hekpijlers merkwaardig dicht bij elkaar, net voldoende om één persoon door te laten. Het hek sloot vermoedelijk aan op een voetwegel langs de oostgrens van het domein en in de richting van de steenweg. Mogelijk diende hij als dienstweg naar de boomgaard of kortere toegang tot de steenweg. Momenteel hebben de hekpijlers geen enkele functie meer. Het paadje dat zeker tot in de jaren 1960 op de perceelsgrens lag, bestaat niet meer en ook de boomgaarden zijn verdwenen. De hekpijlers hebben geen artistieke, architecturale of andere erfgoedwaarde. Ze hoeven niet in stand te worden gehouden.
- **Hek ten noorden van de monumentale bruine beuk**
Is vermoedelijk een verplaatst smeedijzeren hek toen de uitgediepte siertuin in 1960 van de rest van het domein werd afgesplitst. Op oude postkaartjes is een hek zichtbaar aan de lange zijden van de siertuin. Tussen de siertuin en de cascade stond geen hek, wat ook logisch was omdat deze twee tuingedeeltes in elkaar overgingen. Op die locatie had een hek geen zin. Na de afsplitsing van de siertuin was het wel logisch om de eigendommen van elkaar te scheiden door een hek. Daarom gaan we ervan uit dat dit een verplaatst hek is.
- **Tuinbank**
De tuinbank langs het pad in het zuidelijke parkgedeelte is naar verluidt vrij recent samengesteld door de vroegere eigenaar Philippe Gevaert met losse stukken van verschillende afkomst. Ze heeft geen erfgoedwaarde.
- **Het sterk verbouwde tuinhok heeft nog originele elementen uit de tijd van aanleg, maar is in zeer slechte toestand. Door de ver gevorderde aftakeling wordt de instandhouding ervan niet meer haalbaar geacht. Daarom wordt het tuinhok niet mee opgenomen in de lijst van de erfgoedelementen.**

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een of meerdere plaatsbezoeken op 25 april 2022, 16 mei en 14 november 2022. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

Voor de bouwfysische evaluatie van het goed, verwijzen we naar het inspectierapport Monumentenwacht Oost-Vlaanderen:

- 42424-2019-B Villa
- 42424-2020-I Interieur
- 42425-2019-B Washuis

- 42426-2019-B Koetshuis
- 42427-2019-B Hovenierswoning/Conciërgewoning
- 42428-2019-B Bijenhuis
- 42429-2019-B Tuinhok
- 42430-2019-B Parkelementen

De stabiliteit van een aantal bomen is fysisch onderzocht door boomconsulenten, met ondersteuning van de provincie Oost-Vlaanderen, Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen:

- Vijf zomereiken (*Quercus robur*) langs de rondgang in het zuidelijke parkgedeelte, verslag boomverzorger Peter Vorsters, 30 september 2019
- *Quercus robur* nr. 1, verslag boomconsulent Berteyn Dirk, 25 mei 2020.
- *Quercus robur* nr. 2, verslag boomconsulent Berteyn Dirk, 25 mei 2020.
- *Quercus robur* nr. 3, verslag boomconsulent Berteyn Dirk, 25 mei 2020.
- *Quercus robur* nr. 4, verslag boomconsulent Berteyn Dirk, 25 mei 2020.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

Villa Louisa is een historisch waardevolle laat-19de-eeuwse villa met park in Oudenaarde. De villa met park werd in 1893 gebouwd als buitengoed of zomerresidentie in opdracht van Paul Raepsaet, burgemeester van Oudenaarde en volksvertegenwoordiger. De bouw van de villa en aanleg van het park is representatief voor de oprichting van villa's of buitengoederen in de 19de eeuw door de gegoede burgerij in de groene rand buiten de stad. Omwille van het kenmerkend glooiende, heuvelachtige landschap van de Vlaamse Ardennen en de unieke vergezichten gaf men in Oudenaarde voorkeur aan de rechteroever van de Scheldevallei, en meer specifiek voor de heuvelruggen in Edelare en Leupegem. Raepsaet koos voor de bouw van zijn buitengoed een locatie op de noordwestelijke flank van de Edelareberg, van waaruit men panoramische zichten had over Oudenaarde en de Scheldevallei. Het zicht over 'zijn stad' paste bij zijn status als burgemeester: een gecreëerde vista van de site naar de lageregelegen oude stadskern van Oudenaarde – in het bijzonder naar de toren van de Walburgakerk en het stadhuis – versterkt de relatie met de stad op ruimtelijk-visuele wijze. De landschappelijk inplanting van de villa met thans verdwenen uitkijktoren of belvédère op de heuvelflank was een weloverwogen keuze van de opdrachtgever omwille van deze ruimtelijk-visuele relatie en het unieke zicht op het landschap en de stad.

Villa en park werden in dezelfde periode ontworpen en vormen een bijzonder vormgegeven samenhangend geheel. Door jarenlang extensief beheer is een rijke stinzen- en bosflora in het park ontstaan, waaronder enkele wilde orchideeën. De grasperken kregen de kans om zich tot soortenrijke graslandvegetaties te ontwikkelen onder invloed van een ononderbroken, langdurig landgebruik en evenwichtig beheer.

De villa zelf kent een vormgeving in cottigestijl met rechtstreekse invloeden van de Noorse stijl of *Dragestil*. Kenmerkend voor de 19de eeuw is de keuze van ontwerpstyl door de bouwheer persoonlijk en houdt deze in het geval van Raepsaet verband met zijn persoonlijke reiservaringen. De bouw van de Villa Louisa wijst op het belang van het opkomend toerisme voor de persoonlijke ontwikkeling en identiteitsvorming in het vierde kwart van de 19de eeuw. De keuze van ontwerpstyl toont aan hoe de toegang tot verre reizen voor een bredere bevolkingsgroep zich vertaalt in burgerlijke stijlevoluties en -invloeden. Ondanks de fragmentaire bewaartoestand vertoont ook het interieur van de villa een duidelijke stijldiversiteit die beantwoordt aan het gangbare eclectische smaakpatroon van de hoge burgerij in de late 19de eeuw. In de opvallend vormgegeven villa herkennen we de uiting van het streven naar prestige door de toenmalige burgerij.

2.1.2. Architecturale waarde

Het park bij Villa Louisa is een representatief en herkenbaar voorbeeld van een laat 19de-eeuwse parkaanleg in landschappelijke stijl met pittoresk karakter. In het zuidelijke parkgedeelte overweegt de landschappelijke stijl, in het noordelijke deel komt het pittoreske karakter het best tot uiting. Kenmerken van de pittoreske stijl zijn onder andere de slingerende padjes, begeleid door sierelementen en rocailles, de zichten die zich onverwacht openen en de gevarieerde, soortenrijke beplanting met kleurschakeringen of variëteiten met bontgekleurde bladeren.

Het natuurlijk reliëf van de Edelareberg werd handig aangewend in het ontwerp: het bepaalde de positionering van de villa met zichten over de stad, de vormgeving van de paden rekening houdend met de hellingsgraad en de aanleg van de cascade. De villa is op de top van een helling gebouwd, waarbij een hoge keermuur het niveauverschil deels opvangt. In het verlengde van het zicht van de villa richting Oudenaarde is een stenen trappenpartij met smeedwerk in deze keermuur ingewerkt, wat de beleving van deze vista versterkt.

De cascade op de natuurlijke helling van de Edelareberg maakt het park bijzonder vanwege zijn zeldzaamheid: tot op heden zijn geen gelijkaardige constructies in Vlaamse villaparken bekend. Cascades in Vlaamse parken komen niet zo vaak voor. Er zijn maar zeven andere voorbeelden bekend van vergelijkbare nog bestaande cascades van enige omvang. Typerend voor de cascade bij de Villa Louisa is het gebruik van de natuurlijke helling met groot verval en het water dat hier van nature uit de hellingen treedt. Daarmee speelde de ontwerper slim in op de terreinkenmerken. Evenzeer karakteristiek is het gebruik van natuursteen, wat de cascade een natuurlijke aanblik geeft. In beperkte mate werd deze met rocaillewerk aangevuld.

Van het oorspronkelijke bomen- en struikenbestand zijn meerdere exemplaren bewaard gebleven, zoals een solitaire bruine beuk, oude eiken langs het tuinpad, een Ginkgo biloba aan de achterzijde van de villa en een beeldbepalende Amerikaanse eik in het grasperk ten zuiden van de villa. De slingerende padenstructuur dateert nog van de oorspronkelijke aanleg, net zoals het watersysteem met vijvertjes, rotspartijen, bruggetjes in houtimitatie cementrustiek. In het park staat een bijzondere follie, ook daterend van eind 19de eeuw, namelijk een bijenhuis met knoestige boomstammetjes verwerkt in de houten muren.

De bewaarde hoofd vleugel van de villa is bijzonder als zeldzaam en mogelijk vroegste voorbeeld van een constructie in Noorse stijl of *Dragestil* in Vlaanderen. De bouw van de Villa Louisa in 1893 situeert zich voor het ogenblik dat de eerste stijlvoorbeelden van Finn Ivar Knudsen in opdracht van koning Leopold II en Noorse prefabarchitectuur van de houtfirma's Thams & Co en Strømmen-Trævarefabrik in België ingang vonden. De vormgeving van de Villa Louisa is vermoedelijk een vroege, lokale stijlinterpretatie en navolging van de Noorse stijl, nog volop steunend op de ontwerpschema's van de in de 19de eeuw meer gangbare cottigestijl. Het pittoreske karakter eigen aan de ontwerpstyl, komt vooral tot uiting in de informele volumeopbouw, het gebruik van pseudo-vakwerkbouw in de geveltoppen en de overkragende bovenbouw en details zoals de meersijdige erkers, luifels en galerijen. De volledig houten binnenafwerking van de kamers in de dakverdieping refereert duidelijk aan de houten chaletbouw en de Noorse *Dragestil* in het bijzonder. De keuze van ontwerpstyl van de opdrachtgever is uiterst persoonlijk en houdt verband met Raepsaets herinneringen en aspiraties voor de Noorse architectuur na een doorreis in Noorwegen richting Noordkaap in 1885. Het uitzonderlijke ontwerp van de Villa Louisa toont aan hoe de architectuurpraktijk in Vlaanderen rond 1900 eveneens beïnvloed werd door het opkomende toerisme en de hang naar exotisme na verre reizen. Naast de officiële kanalen via het architectuuronderwijs, de wereldtentoonstellingen en toonaangevende publieke navolgers, is het opmerkelijk dat ook persoonlijke ervaringen en netwerken aanleiding kunnen geven voor een stijlintroductie. Ondanks het verlies van een

aantal villa- en parkdelen en tuinelementen, bleef de kern van het domein met het waardevol ensemble van villa en park met bijgebouwen bewaard.

2.2. Motivering van het type bescherming

2.2.1. Motivering bescherming als monument

Villa Louisa en park worden beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

De definitie van monument past het best bij dit erfgoed, omdat het door toedoen van de mens in één welbepaalde en relatief korte periode tot stand is gekomen (1893-1897). De duidelijk afgebakende "ruimte" met een relatief beperkte oppervlakte is planmatig uitgebouwd. Bovendien zijn de villa en het park samen ontworpen, waarbij zichten vanuit de villa op de omgeving en omgekeerd de parkaanleg mee bepaald hebben. De positionering van de statige villa op de Edelareberg hangt samen met de terreinkenmerken van de omgeving. De wisselwerking tussen park, de villa, de dienstgebouwen en de tuinornamentiek in het park maakt dat het geheel het best met een bescherming onder één statuut is gediend.

2.2.2. Motivering van de overgangszone

De overgangszone heeft tot doel om het wortelstelsel van de monumentale bruine beuk, één van de monumentale parkbomen uit de tijd van de aanleg van het park bij Villa Louisa die op de grens van de afbakening als beschermd monument staat, te vrijwaren. Om deze zone niet nodeloos te bezwaren met andere verplichtingen, wordt ze als overgangszone aangeduid en niet mee opgenomen in de bescherming als monument. Ze dient ter ondersteuning van de bescherming, maar vormt niet de kern ervan.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

2.3.1. Afbakening beschermd monument

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De voorgestelde afbakening omvat de zone rond Villa Louisa waar de erfgoedelementen en -kenmerken op dit ogenblik nog bestaan. De afsplitsingen van het domein vallen buiten de afbakening, omdat ze sinds de jaren 1960 een geheel andere ontwikkeling doormaakten en de erfgoedwaarden er verdwenen zijn.

Met afsplitsingen bedoelen we:

- De voormalige siertuin en boomgaard langs de N8
Deze terreinen zijn al enkele decennia geleden verkaveld, verkocht, genivelleerd en bebouwd. De boomgaard is verdwenen en er zijn geen zichtbare elementen van de siertuin bewaard gebleven. Het perceel dat de kern van de vroegere siertuin vormde, is verder opgesplitst (in perceel 136w2 en 136v2) en in 2021-2022 opnieuw bebouwd, na afbraak van het vorige volume.
- Het meest zuidelijk gelegen gedeelte van de vroegere parkaanleg
Ook dit deel is afgesplitst van het oorspronkelijke domein in de jaren 1960. Heden is het geïntegreerd in de tuin bij de woning Vlaamse Ardennendreef 14. Het bevat geen herkenbare oudere parkstructuren of-elementen meer.

2.3.2. Afbakening overgangszone

Twee delen van percelen van de voormalige siertuin en boomgaard langs de N8 vormen samen de overgangszone bij de bescherming als monument. Zij dienen ter ondersteuning van de bescherming van het park en meer bepaald van de monumentale 'bruine beuk' die op het grondgebied van het park van Villa Louisa staat, ter hoogte van de perceelsscheiding met de twee noordelijke gelegen tuinen bij de huizen van Edelareberg 5B en 7. Aangezien het wortelstelsel zich wijd vertakt en een goed beheer ervan noodzakelijk is voor de stabiliteit van de boom wordt hiervoor een overgangszone voorzien. De afbakening volgt de begrenzing van het natuurgebied op het gewestplan van Oudenaarde (24 februari 1977). Die lijn loopt parallel aan de scheiding tussen de percelen 136v2, 136p2 en 136d2 en reikt tot 25m in de tuinen, gemeten vanaf de zuidelijke perceelsgrens.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

Beschermd erfgoed in de omgeving van Villa Louisa:

- Schipperskerkje (monument) <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8850>
- Parochiekerk Sint-Martinus van Edelare (monument) <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/8798>
- Ensemble gevormd door de Sint-Martinuskerk, het kerkhof, het klooster en de pastorie (dorpsgezicht van Edelare) <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/8803>
- Stads kern Oudenaarde (stadsgezicht) <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/10846>

2.4.2. Omgeving

Villa Louisa heeft als bestemming 'natuurgebieden' (code 0701) op het gewestplan van Oudenaarde (24 februari 1977) <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/640fc8ab-49c6-4852-9640-a6e9d191a807>

Provinciaal RUP

- Percelen langs de N8, met name 136D2, 136G2, 136M2, 136N2, 136P2, 136V2, 136W2, 140E, 140F2, 140G2, 140Z, 141D, behoren tot het kleinstedelijk gebied van Oudenaarde (20 maart 2009) <https://dsi.omgeving.vlaanderen.be/fiche-detail/df08b674-fd5b-4282-bdcc-6968ffa22281>

2.4.3. Natuur en Bos

Binnen de voorgestelde afbakening van Villa Louisa en park zijn geen natuurreservaten (Vlaamse of erkende), natuurbeheerplannen, natuurstreefbeelden, natuurrichtplannen of VEN-gebied geregistreerd.

In het zuidoosten grenst het park aan het Kezelfort, welke deel uitmaakt van het Habitatrichtlijngebied 'Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen' (BE2300007).

Volgens de GIS-laag "Historisch permanente graslanden en andere permanente graslanden in Vlaanderen beschermd door de natuurwetgeving" zijn er geen percelen die onder de natuurwetgeving vallen.

Villa Louisa valt niet onder Europees beschermde natuur, zoals daar zijn de speciale beschermingszones voor vogels of habitats, of een gebied dat onder een [soortenbeschermingsprogramma](#) valt.

De Biologische Waarderingskaart waardeert het domein grotendeels als 'kasteelpark' (kpk), het zuidelijke deel onder bos als eiken-haagbeukenbos (qa) (kartering 2014).

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd monument

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder worden deze toegelicht zodat duidelijk is wat ermee wordt bedoeld.

3.1.1. Algemeen

De bescherming heeft tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken, en -elementen te vrijwaren en te versterken. Behoud, goed beheer en herstel -indien nodig- van de opgesomde erfgoedkenmerken en -elementen staan daarbij centraal.

De bescherming beoogt het behoud en het aangepast beheer van de parkaanleg, met respect voor de verschillen in aanleg tussen het noordelijke (waar de pittoreske stijl overweegt) en het zuidelijke parkgedeelte (in overwegend landschappelijke stijl). Bij ingrepen doet men er goed aan het verschillend karakter van de parkgedeeltes tot uiting te laten komen om de structuur leesbaar te houden.

3.1.2. Villa Louisa

Behoud van de hoofdvleugel is essentieel voor de belevingswaarde van het historische park. Het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen van de gevels en bedaking staat voorop. Deze ondersteunen de erfgoedwaarden en zijn beeldbepalend door de verschillende bewaarde zichtassen in de tuinaanleg op de villa die bewaard bleven.

Met betrekking tot het exterieur beoogt de bescherming het behoud van de buitenarchitectuur qua schaal, volumewerking, materiaalgebruik en afwerking. Het verdient aanbeveling dat niet bewaarde oorspronkelijke elementen van de bewaarde hoofdvleugel worden teruggebracht en/of gerestaureerd, zoals onder meer: houten borstwering van het gevelbreed balkon in de noordelijke puntgevel. Deze werd vervangen door een fijne metalen borstwering. Herstel van de uniformiteit met het balkon van de noordoostelijke zijgevel is wenselijk.

Voor het interieur beoogt de bescherming het behoud van de herkenbaarheid, van de bestaande ruimteverdeling en de beschreven waardevolle interieurelementen. Herstel van de plafondschildering in het bureau verdient aanbeveling.

Door aanpassingswerken uit het verleden en gedeeltelijke sloop resteert op heden enkel de noordoostelijke vleugel van de villa. Aan zuidwestelijke zijde werd in 1960 na afbraak van de toren, verbindingsvleugel en zijvleugel een tweelaags volume in chaletstijl aangebouwd. Dit volume heeft geen erfgoedwaarde. Aanpassingswerken aan dit volume

worden evenwel best afgestemd op de vormgeving en compositie van het hoofdvolume, waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht van het gebouw niet wordt overschreden.

De hardstenen plint met rechthoekig grondplan van de in 1960 gesloopte zijvleugel bleef bewaard. Deze sluit aan op het volume in chaletstijl en wordt gebruikt als vijverpartij. Behoud van dit element verdient aanbeveling.

3.1.3. Bijgebouwen: koetshuis, hovenierswoning en washuis

De Villa Louisa met aanhorigheden vormt een ensemble. Elke beheersdaad moet de erfgoedwaarden, erfgoedkenmerken en -elementen respecteren en ondersteunen. Nieuwe ingrepen en wijzigingen in het gebruik van de bijgebouwen bij de villa vereisen een geïntegreerde aanpak waarbij de impact op het geheel wordt afgewogen en waarbij de draagkracht van de gebouwen niet wordt overschreden. Dit veronderstelt vakkundig onderhoud en indien nodig conserverende ingrepen.

De gevels van zowel het koetshuis als het washuis vertonen zichtbare tekenen van verzakking met scheurvorming in het parement. Mogelijk liggen stabiliteitsproblemen verbonden aan de ondergrond en de inplanting van deze volumes op de westelijke heuvelflank aan de basis. Het verdient aanbeveling de stabiliteit van de gebouwen te onderzoeken met het oog op gerichte conserverende maatregelen en eventueel funderingsherstel.

De gecementeerde gevelafwerking in imitatiebaksteen van het koetshuis vertoont scheurvorming en is op een aantal plaatsen losgekomen. Het verdient aanbeveling een uniforme gecementeerde gevelafwerking in imitatiebaksteen te herstellen.

Tegen het dwarsvolume van de hovenierswoning ter hoogte van de oprijlaan is een afdak aangebouwd. Het is wenselijk dit volume te ontmantelen om het zicht op de lijstgevel van het bijgebouw te herstellen. Indien mogelijk kunnen de dichtgemaakte getoogde muuropeningen in de gevel hersteld worden.

Enkel in het washuis werd de aanwezigheid van nog een aantal erfgoedkenmerken en -elementen van het interieur vastgesteld. De bescherming beoogt ook voor het interieur van dit volume het behoud van de herkenbaarheid, van de bestaande ruimteverdeling en de beschreven waardevolle interieurelementen.

3.1.4. Cascade

De als blikvanger uitgebouwde cascade wordt bij voorkeur opnieuw beter zichtbaar gemaakt, door oordeelkundig opruimingswerk. Vegetatie die de stabiliteit van de constructie ondermijnt, wordt best verwijderd.

Het behoud of indien nodig de heraanplant van het naaldhout als groenblijvend accent: in oorsprong waren meerdere groenblijvende struiken als structurele en architecturale elementen aangeplant en werden deze veelal door vormsnoei onderhouden. Sommige exemplaren zijn echter uitgegroeid tot soms zeer hoge bomen. De exemplaren vermeld onder 1.3.3.5 'bomenbestand' worden best vervangen door een jonger exemplaar waarvan de groei nadien door snoei in vorm wordt gehouden. Andere hoog opgaande bomen kunnen desgevallend worden gekapt -rekening houdend met toelatings-/vergunningsplichten.

Door het herstel van zijn werking zal de cascade opnieuw uitgroeien tot een blikvanger in het park. Opnieuw water over de cascade laten stromen, hernieuwt de functie van de vijf opvangbekkens. Voorafgaand aan een eventuele heringebruikname van de cascade zal een haalbaarheidsstudie worden uitgevoerd naar de watertoevoer, -afvoer en -geleiding, aangezien het water door de afsplitsing van percelen niet langer aan de voet van de helling

in een vijver kan worden opgevangen. Te onderzoeken is onder andere de optie om het water via een circulair systeem te laten lopen, waarbij het water uit het onderste opvangbekken opnieuw naar boven wordt gepompt. Dit is een optie, zonder daarom andere mogelijkheden uit te sluiten.

3.1.5. Padenstructuur en het terras

Hoewel de oorspronkelijke aanleg wat vervaagd is, is de oude padenstructuur wel nog zichtbaar in het microreliëf. Dat biedt kansen tot herstel. Het herstel van de vervaagde, op het terrein niet meer zichtbare paden verdient aanbeveling. Bij een eventueel herstel baseert men zich op het digitale terreinmodel, terreinanalyse, historische postkaarten of andere relevante documentatie en onderzoeksmethodes.

Paden die deel uitmaken van de hoofdstructuur zijn breder dan de secundaire paden, en zijn vormgegeven op schaal van het park. Qua gabariet overschrijden ze de draagkracht van het park niet. Bij herstel van de paden of bij aanpassingswerken geniet de voortzetting van de bestaande vormgeving, schaal en verhardingsmaterialen (veelal onverharde paden) de voorkeur. Eventuele bijkomende verharding of de verbreding van de huidige paden voor gemotoriseerd vervoer is niet wenselijk, omdat het platform of terras tussen de dienstgebouwen en de villa voldoende parkeergelegenheid biedt.

De zuidelijk toegang tot de villa is over een tiental meter uitgewerkt in kasseiverharding met open voeg, mogelijk omwille van het voorkomen van erosie op de zeer steile helling aan de straatzijde. Hier wordt de kasseistrook best behouden.

3.1.6. Terrastuin

Het terras rondom de villa is grotendeels onverhard en heeft een invulling als terrastuin gekregen. Typische tuinbeplantingen en gazonbeheer passen ook in de toekomstvisie voor deze terrastuin. Deze ruimte moet het uitzicht van een tuin behouden. Volledige verharding is niet wenselijk.

3.1.7. Keermuur en trappenpartij

Voor de keermuur stellen we gedeeltelijk behoud en instandhouding voor. De volledige instandhouding van de keermuur beschouwen we als onhaalbaar vanwege de slechte conditie waarin de constructie zich op het ogenblik van bescherming bevindt.

In het verleden zijn al ingrepen gebeurd om de keermuur te verstevigen. Een eerste keer gebeurde dat tussen 1905-1918, toen verstevigende pijlers met siervazen in de muur werden aangebouwd. Mogelijk werd hij op dat ogenblik ook met muurankers versterkt. Een tweede niet gedateerde versteviging is nog zichtbaar aan het andere type muuranker, dat qua ontwerp van latere datum oogt. Ook deze poging om de muur in het grondvolume van de terrastuin te verankeren, bracht geen oplossing. Het meest oostelijk gelegen uiteinde van de muur stortte inmiddels in (niet gekend wanneer) en de muur vertoont op verschillende plaatsen scheuren en uitstulpingen.

Daarom stellen we de volgende beheerdoelstellingen voor:

- De keermuur zo lang mogelijk in bestaande toestand houden en verdere achteruitgang voorkomen door bijvoorbeeld het verwijderen van schadelijke begroeiing, het vastzetten van losgeraakte stenen, plaatselijk repareren van voegwerk.

De klimop wordt in toom gehouden. Deze begroeiing is al zichtbaar op oude postkaarten van kort na de aanleg. Eventueel kunnen andere, minder hechtende klimplanten worden overwogen om in voorkomend geval aantasting van het metselwerk tegen te gaan.

- Consolidatie van een gedeelte van de keermuur, met name het best bewaarde gedeelte, is wenselijk. Dit gedeelte moet minstens twee pijlers met het

tussenliggende deel van de keermuur omvatten. Kortom, het te consolideren gedeelte moet een idee geven van de vormgeving van de keermuur, bestaande uit pijlers met daar bovenop siervazen, een cementrustieke balustrade tussen de pijlers en de kenmerkende keperboognissen in het gedeelte tussen de pijlers.

- Als het overige gedeelte van de keermuur ondanks de hierboven onder streepje één geschetste kleine onderhoudswerken niet in stand kan worden gehouden, mag het spontaan degraderen, mits in achtneming van de volgende maatregelen:
  - o Ingestorte delen van de keermuur verwijderen, zodat het pad vrij blijft
  - o Zorgen voor fixerende beplantingen op de helling tussen de hoger gelegen terrastuin en het lager gelegen pad om te voorkomen dat die (versneld) erodeert
  - o Enkel in geval de muur bij verdere degradatie een gevaar voor de veiligheid vormt, kan hij -na toelating- actief worden verwijderd.
- Een reconstructie, waarbij een groot deel van de muurpartij integraal vernieuwd wordt naar historisch uitzicht beschouwen we als een alternatieve doelstelling.

Voor de dubbele trappenpartij met smeedwerk wordt behoud, herstel of restauratie (indien nodig) voorop gesteld.

3.1.8. Cementrustieke constructies

Voor de cementrustieke constructies, zoals de bruggetjes of balustrades, wordt maximaal behoud, herstel of consolidatie vooropgesteld. Mogelijke herstelmaatregelen voor de cementrustieke constructies zijn onder meer het herstellen van de kernstructuur met behandelen en indien nodig vervangen van de wapening, het herstellen van de loszittende of afgebrokkelde cementpleister en de gemodelleerde afwerkingslagen naar oorspronkelijk model. Voor dit vakkundige herstel en restauratie zijn traditioneel-ambachtelijke roccailleurstechnieken wenselijk.

3.1.9. Zichten

Oorspronkelijk bood de tuin meer zichten op de omgeving én ook op de villa. De zichten vanuit de omgeving op de villa kunnen door de voortschrijdende bebouwing langs de steenweg en de Vlaamse Ardennendreef niet meer worden hersteld. Vanuit het park bestaan wel nog enkele zichten op de omgeving.

Te behouden zichten vanuit het park zijn:

- zicht vanaf de terrastuin ten noorden van de villa in de richting van Oudenaarde. Doorheen de jaren is de beplanting in het park meer uitgegroeid. Hierdoor is onder andere dit zicht minder nadrukkelijk aanwezig. Om de erfgoedwaarden hiervan te behouden, is het wenselijk de zichtas over de cascade in de richting van de stadskern van Oudenaarde beter zichtbaar te maken. Dit veronderstelt het verwijderen, snoeien of vervangen van hoog opgaande bomen of spontaan opgeschoten vegetatie die de vista belemmeren. Bovendien belemmert de dichte begroeiing en kroonsluiting de lichtinval op de cascade. De te hoog opgeschoten exemplaren die van de periode van de parkaanleg dateren (zie onder 1.3.3.5 'bomenbestand'), worden vervangen door jonge exemplaren van dezelfde soort, die door snoei in vorm worden gehouden. Deze zichtas was van in de oorspronkelijke parkaanleg belangrijk. Het herstel ervan versterkt de erfgoedwaarde van het geheel.
- Zicht vanaf het onderste pad ter hoogte van de cascade en het bruggetje, gericht op de torenspits van de Sint-Walburgakerk.

3.1.10. Rozenboog en uitkijkplatform

In het noordelijke parkgedeelte staat een rozenboog langs het hoofdpad. Het is wenselijk de metalen rozenboog te herstellen, terug te verhogen en de rozenaanplantingen aan te vullen, zodat het rozenaspect in deze tuinruimte opnieuw prominent in beeld kan komen.

Het pad onder de rozenboog leidt naar wat oorspronkelijk een uitkijkplatform was. Als de begroeiing rondom het uitkijkpunt worden opengewerkt, biedt dit een kans om dit uitkijkpunt zijn oorspronkelijke functie terug te geven. Het vergezicht is niet meer herstelbaar, maar een verkleind gezichtspunt over de tuin kan ook bijdragen tot het functieherstel van deze parkruimte. De aanzet tot herstel van de omgeving rond het uitkijkpunt wordt bij voorkeur verder gezet, onder andere door de spontane opslag van bomen en struiken tegen te gaan en door de omgeving vrij te maken waardoor een ruimer zicht op de omgeving weer mogelijk wordt.

3.1.11. Sierbeplanting en tuinvazen

Bij nieuwe aanplantingen gaat er bijzondere aandacht naar soorten uit de periode van de aanleg, zoals boerenjasmijn (*Philadelphus coronarius*), schijnhulst (*Osmanthus*), bruidsbloem (*Deutzia*). Als de sierbeplanting wordt aangevuld, worden bij voorkeur soorten gekozen waarvan het gebruik gelinkt is aan de periode van de parkaanleg.

Verspreid over de tuin flankeren grote vazen en ornamenten de paden. Deze typische tuinelementen uit de periode van aanleg moeten worden behouden. In oorsprong waren deze tuinornamenten echte blikvangers, gevuld met opvallende éénjarige planten. De sokkels hebben openingen waarin ook éénjarigen kunnen worden aangeplant. Het opnieuw aanplanten van éénjarigen of kleurrijke vaste planten in en rond deze elementen, zou het oorspronkelijke uitzicht en karakter van het park verder herstellen.

3.1.12. Bomenbestand en beheer van de bosgordel

Een aangepast beheer in functie van behoud van het oude bomenbestand wordt voorop gesteld. Onder 'aangepast beheer' verstaan we onder andere behoud en preventie, bijvoorbeeld door bij de verzorging van de markante, monumentale bomen advies in te winnen en de werken te laten begeleiden door een erkende bomendeskundige.

Om de continuïteit in het bomenbestand te bestendigen is tijdige aandacht voor de verjonging ervan belangrijk. Nieuwe aanplantingen gebeuren met aandacht voor het oorspronkelijke ontwerp. Wanneer een markante boom gerooid wordt, die ook bepalend is voor de locatie (bijvoorbeeld in functie van behoud van de zichtas, kleurschakering, esthetische waarde, lijnbeplanting) moet deze worden vervangen door dezelfde soort. Daarbij gaat de voorkeur naar vervanging op dezelfde locatie (of als dat niet mogelijk is, in de onmiddellijke omgeving van de huidige standplaats). De standplaats wordt op de nieuwe aanplant voorbereid (standplaatsverbetering, gebruik van zuivere grond, nodige steun en bescherming voorzien,...).

Ook belangrijk is de vrijwaring van de aanwezige monumentale bomen in het gehele park door het verwijderen van storende opslag en het intomen van woekerende plantensoorten (zoals bamboe, bramen).

In het bosbeheer is het belangrijk om interessante bomen (al dan niet met dendrologische waarde) ruimte te geven.

- Het weghalen van concurrerende bomen (bijvoorbeeld esdoorn) en invasieve exoten (bijvoorbeeld Amerikaanse vogelkers) is zeker aan te raden. Ongewenste soorten kunnen best worden uitgetrokken of uitgestoken, bijvoorbeeld met behulp van een wortelspade, een bijl of aangepast materiaal. Bij afknippen of afzagen is de kans groot dat de bomen blijven terug groeien.
- Probeer absoluut te vermijden om met zware machines in het bos te komen. Dit brengt bodemverdichting en directe wortelschade met zich mee. De negatieve effecten zijn groot.

Bij de overige toekomstige aanplantingen kunnen andere soorten gebruikt worden die passen bij de tijdsgeest van de oorspronkelijke parkaanleg. Hierbij is het esthetische aspect een belangrijke erfgoedwaarde. In de aanleg is er duidelijk rekening gehouden met de

kleurschakeringen in de boom- en struiklaag, door onder andere het aanplanten van bomen- en struikengroepen die roodbruine kleuraccenten aanbrengen in het park. Voorbeelden daarvan zijn de geschoren beuken bij de villa, bruine beuken in het bos en langs de toegangsweg en de rode hazelaars langs de rondgang in het zuidelijke parkgedeelte. Om deze structuur van dit oorspronkelijke beplantingsontwerp te behouden, is het belangrijk om deze accenten te behouden of met dezelfde soorten te herstellen wanneer er uitval optreedt.

In de opgaande bosgordel voorzien we geen aanplantingen. Hier streven we een natuurlijke boslaag na, zowel in kruid-, boom- als struiklaag. In het bosbeheer is het belangrijk dat de stinzen- en typische bosflora voldoende licht krijgt, niet wordt verstikt en de aanrijking met nutriënten wordt beperkt. Daarom bevelen we volgende beheermaatregelen aan:

- Voer organisch materiaal af of richt een composthoop in, waarvan het compost geregeld wordt gebruikt of afgevoerd. Vermijd dat hakselhout of te grote hoeveelheden organisch materiaal zoals (takken)hout, bladeren, gras blijven liggen.
- Het achterlaten van dood hout in een bos is nuttig, maar probeer dit zeker te beperken. Enkele grote takken of stammen, of enkele kleine takkenhopen zijn een ecologische meerwaarde.
- Voorkom de dominantie van ruigtevegetatie als één of meerdere bomen omvallen of worden gekapt. Het nieuw invallende licht zal de bosbodem doen mineraliseren, wat de concurrentiekrachtige soorten, zoals bramen en brandnetels stimuleert. Als dan ook veel (kroon)hout blijft liggen, zal de bosflora hieronder lijden. In voorkomend geval gaat de voorkeur naar een scenario waarbij een beperkte hoeveelheid hout van verschillend formaat achterblijft. Zo kunnen de andere zones beperkt worden gemaaid (met afvoer) en gaat de ruigtevegetatie niet overal domineren.

Er kan natuurlijk ook preventief worden gewerkt door pleksgewijs wat strooisel uit het bos weg te halen en het strooiselpakket te beperken.

3.1.13. Grasperk met soortenrijke graslandvegetaties

Het beheer van het park kent een extensiever en een meer natuurgericht beheer ten opzichte van de oorspronkelijke tijdsgeest. Het huidige beheer in het park toont aan dat deze twee verzoenbaar kunnen zijn. Het is dan ook de doelstelling om naast het behoud van de erfgoedwaarden evenzeer rekening te houden met de spontaan verschenen en waardevolle (voorjaars)vegetaties. In de grasperken hebben verschillende stinzenplanten en zeldzame plantensoorten zich kunnen vestigen, zoals de boshyacint (*Hyacinthoides non-scripta*), de donkere ooievaarsbek (*Geranium phaeum*), de paarse wespenorchis (*Epipactis purpurata*) en de brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*).

Om zowel de erfgoedwaarden, als de waardevolle vegetaties te behouden, is een aangepast maaibeheer nodig⁶³. In een goed ontwikkeld, soortenrijk grasland gebeurt het maaien vandaag best twee tot drie keer per jaar.

- De eerste keer is na de bloeiperiode wanneer het zaad (bijna) rijp is. Na het maaien wordt er best gehooïd. Dit zorgt voor de narijping van het zaad en de verspreiding ervan. Het hooien is ook belangrijk voor de fauna.
- In de tweede maaibeurt (het nagras of de toemaat) hou je geen rekening met de bloeiperiode, tenzij het gaat om een grasland met belangrijke heischrale soorten die laat bloeien. In dat geval kan de eerste maaibeurt best vervroegd worden zodat de heischrale soorten nog een (her)bloei krijgen. Ook voor de tweede maaibeurt is hooien van belang.
- Door de hoge temperaturen in het najaar blijft de vegetatie soms heel lang doorgroeien. Het gevolg is dat grassen de jonge kiemplanten en rozetten van

---

⁶³ Met dank aan expert Jan Van Ormelingen voor deze richtsnoeren maaibeheer.

kruidachtigen verstikken. Het is dus erg belangrijk om ook in het najaar te maaien. Hooien is hier niet meer nodig, al is het wel een voordeel om het maaisel enkele dagen te laten liggen en dan pas af te voeren.

Eventueel kan er ook gefaseerd worden gemaaid (bijvoorbeeld met een week verschil), maar de ontwikkelingsstadia van de planten mogen niet uit het oog worden verloren.

Een te hoge maaifrequentie, het maaisel laten liggen (mulchen), het toedienen van bemesting of het gebruik van sproeistoffen en bodembewerkingen zijn zeer nadelig.

Een gazonbeheer moet zoveel mogelijk worden beperkt, bijvoorbeeld rond de gebouwen of langs te paden.

3.1.14. Vijvertjes aan het washuis

De vijvertjes ten zuiden van het washuis vallen visueel minder op omdat ze opgaan in de hogere, opgaande beplanting aan de rand van het park. Wellicht voeden bronnen -die hogerop het perceel ontspringen- deze waterpartijen. De vijvers zijn organisch van vorm en maken onderdeel uit van het landschappelijke ontwerp van het park. De afwerking van de randen met betonelementen (?), die het uitzicht van natuurlijke stenen hebben, laten de waterpartijen mooi in de natuurlijke vormgeving van het park opgaan.

Om de erfgoedwaarden te conserveren dienen de vijvers vrijgehouden te worden van spontane opslag. De (wintergroene) aanplantingen aan de randen worden best ingetoomd om de zichten en het contact met het water terug te vergroten.

Het onderhoud van de vijver is er vooral op gericht om de vijver waterhoudend te houden/maken door voldoende watervoeding te voorzien. Waar een lek voorkomt, dient de betonnen vijverwand of -rand hersteld te worden.

3.1.15. Bijenhuisje

Herstel van het bijenhuisje is wenselijk. Bij het herstel kunnen de sporen die op de houten constructies nog zichtbaar zijn een goede leidraad vormen voor het opnieuw aanbrengen van de dragende structuren en ornamentiek.

De bijenkasten die voor het bijenhuisje stonden opgesteld, kunnen worden terug geplaatst, voor zover ze nog bewaard zijn of gereconstrueerd kunnen worden.

3.2. Beheersdoelstellingen overgangszone

De overgangszone heeft de vrijwaring van het wortelstelsel van de monumentale bruine beuk aan de noordelijke rand van het park bij Villa Louisa tot doel. Daarom moet deze overgangszone bouwvrij blijven en moet voor ingrepen in de bodem altijd een toelating worden aangevraagd.

3.3. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit is een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Omdat deze bescherming ook (monumentale) bomen en struiken uit de tijd van de parkaanleg omvat, wordt de toepassing van deze algemene voorschriften verder gespecificeerd, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade, ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water. Beheer en preventie hebben ook betrekking op de als monument beschermde bomen (stam, kruin en wortels) en op de standplaats waarin ze groeien;
- de toestand van het goed regelmatig controleren, dit houdt ook de controle en evaluatie van de toestand van de bomen/struiken en hun standplaats in, inclusief het uitvoeren van de meest geschikte maatregelen wanneer een probleem zich voordoet (monitoring);
- regulier onderhoud uitoefenen, inclusief van de als monument beschermde bomen en hun standplaats;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.4. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archief

4.1.1. Stadsarchief Oudenaarde

ARCHIEFBANK VLAANDEREN 2023: *Archief van de familie Raepsaet 1569-1960* [online], https://www.archiefpunt.be/dlnk/AE_8689 (geraadpleegd op 28 februari 2022).

Geraadpleegde stukken

- o nr. 140: Afschrift van de geboorteakte van Paul Raepsaet, 1887.
- o nr. 144: Stuk betreffende de verdeling van de nalatenschap van Paul Raepsaet, 1921.
- o nr. 222: Edelare. Diverse stukken betreffende diverse onroerende bezittingen van Paul Raepsaet en erfgenamen, met diverse plannetjes, 1888-1922.
- o nr. 262: Leupegem. Diverse stukken betreffende diverse onroerende bezittingen van Paul Raepsaet en diens nazaten, 1888-1922.

Fotoverzameling familie Vandermeersch, Glasnegatieven VDM_0011 en VDM_0012 (fotograaf: J. Remmlinger, ca. 1900-1906).

Modern archief Edelare, Openbare werken en openbare diensten. Ruimtelijke ordening en stedenbouw. Vergunningen. Vergunningen artikel 44 (bouwvergunning):

- o doos ED VIII 9: Stukken betreffende een vergunning verleend aan Gevaert Daniël, 1956; Bouwaanvraag verleend aan Gevaert Philippe, 1960.
- o doos ED VIII 11: Stukken betreffende een vergunning verleend aan Gevaert Philippe (verbouwen van woning) (KASTEEL), Pontstraat, Perceelnummer 31 H 6. Huidig: Villa Louisa, Vlaamse Ardennendreef 10-12, 9700 Oudenaarde, 1960
- o doos ED VIII 13: Stukken betreffende een vergunning verleend aan Raepsaet Paul (planten van een haag). Vermoedelijk betreffende Villa Louisa, Vlaamse Ardennendreef 10-12, 9700 Oudenaarde, 1906

Oud archief Oudenaarde, Openbare werken en openbare diensten. Ruimtelijke ordening en stedenbouw. Vergunningen. Vergunningen artikel 44 (bouwvergunning):

- o doos OUD VIII 232: vergunning verleend aan Raepsaet Paul voor het verbouwen van een woning in de Hoogstraat 18, 1891.
- o doos OUD VIII 233: vergunning verleend aan Raepsaet Paul voor het (ver)bouwen van een woning in de Hoogstraat, 1896, 1898

4.1.2. Rijksarchief Gent

Rijksarchief Gent: Notaris D'Hont Oscar (1884-1918) (NOT776), nr. 4, nr. 39 volgnummer 60: minuut van de aankoopakte 19 oktober 1888.

4.1.3. Kadasterarchief Oost-Vlaanderen

Ministerie van Financiën Patrimoniumdocumentatie – Kadasterarchief

- Bijgevoegde aanwijzende tabel 209: Oudenaarde 6de afdeling Edelare (kadastrale afdeling 45506 sectie A) en mutatieschets model 207 (1895-1) (1899-7) (1901-2), (1960-3), (1963-2).
- Bijgevoegde aanwijzende tabel 209: Oudenaarde 7de afdeling Leupegem (sectie A) en mutatieschets model 207 (1886-2), (1958-6), (1959-7), (1960-4), (1966-6), (1967-5), (1973).

4.2. Historische kaarten

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF BRUSSEL: Militaire kaarten in 1934 door de Nederlandse regering aan België overhandigd, nr. 5170, ondertekend door T. Brunsveld van Hulten, majoor-ingenieur, Oudenaarde, 31 maart 1824, Cartesius [online], https://search.arch.be/imageserver/topview.php?FIF=510/510_1443_000/510_1443_00_05175_000/510_1443_000_05175_000_0_0001.jp2 (geraadpleegd op 25 april 2022).

Ferrariskaart 1771-1778: Carte de cabinet des Pays-Bas autrichiens levée à l'initiative du comte de Ferraris, 1771-1778, schaal 1:11.520, originelen in de Koninklijke Bibliotheek, Kaarten en plans, Ms. IV 5.627, georeferereerd door het agentschap Informatie Vlaanderen [online], <https://geo.onroerendergoed.be> (geraadpleegd op 25 april 2022).

Gereduceerd kadaster 1845-1855: Gereduceerde kadasterplan Edelare en Leupegem, door het Krijgsdepot, schaal 1:20.000, originelen bij het Nationaal Geografisch Instituut.

Popp 1842-1879: Atlas cadastral de la Belgique , publié avec l'autorisation de Monsieur le Ministre des Finances, schaal 1:1250, 1:2500, 1:5000, 1:7500, originelen in Koninklijke Bibliotheek, Kaarten en plans, nr. 0381, georeferereerd door het agentschap Informatie Vlaanderen [online], <https://geo.onroerendergoed.be> (geraadpleegd op 25 april 2022).

Topokaart 1949-1970: Topografische kaart van België, tweede basiskaart, eerste uitgave, terreinopnames 1949-1969, schaal 1:25.000, originelen in het Nationaal Geografisch Instituut, kaartblad 29/4 (1960).

DTM 2013-2015: Informatie Vlaanderen, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m, afgeleid van [LiDAR](#)-hoogtegegevens, 2013-2015, kaartblad 29 en 30.

4.3. Luchtfoto's

KONINKLIJK INSTITUUT VOOR HET KUNSTPATRIMONIUM: *Luchtfoto van Leupegem, in opdracht van Commissariaat Generaal voor 's Lands Wederopbouw – cliché B058874, 1944* [online], <https://balat.kikirpa.be/object/147798> (geraadpleegd op 27 april 2022).

NATIONAAL GEOGRAFISCH INSTITUUT: *Luchtfoto B2 Kortrijk 72, 1952, Cartesius* [online], https://www.ngi.be/cartesius/images/air/1952_B2-kortrijk_072.jpg (geraadpleegd op 28 april 2022).

Nationaal Geografisch Instituut, Orthofotomozaïek van België 1995, schaal 1:20000, Cartesius [online], <http://www.cartesius.be/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7B76B8E180-A71B-4347-835E-4B4BF49BF629%7D>, kaartblad 31-6 (1995).

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2000-2003: maart 2002, GIS-datalaag <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/ded85fcf-bf6e-497c-8a89-4896762e04ad>.

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2005-2007: april 2007, GIS-datalaag <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/dbf9ede8-97ce-4dd9-93e6-8a5baeba1fa7>.

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2008-2011: maart 2011, GIS-datalaag <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/68e01569-5d34-42c5-9212-350b45283fa2>.

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, Vlaanderen, GIS-datalagen <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/505e64fa-9f3d-13d3-2cfe-76ff-9bf6-5f13-75693604>.

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, zomeropnamen, 2009, 2012, 2015, 2018, 2021, GIS-datalagen <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/56b524b0-fce0-706a-a60d-0250-22bc-8421-92960339>.

Informatie Vlaanderen, Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, maart 2022, Vlaanderen, GIS-datalaag <https://metadata.vlaanderen.be/metadatacenter/srv/dut/catalog.search#/metadata/f5304d6d-0dd4-43fd-a726-427af31e8d61>.

4.4. Iconografisch materiaal

Postkaart "Environs d'Audenarde. Villa Louisa à Edelaere", Beeldbank UGent [online], <https://lib.ugent.be/en/catalog/rug01:001200519> (geraadpleegd op 25 april 2022).

Postkaart "Environs d'Audenarde. – Edelaere. – Villa Louisa Série 016 N. 2" niet gedateerd, uitgeverij Albert Sugg Gent, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "32 Audenarde Environs. Edelaere. Villa Louisa. Mr Raepsaet. Bourgmestre." niet gedateerd (voor 1918), uitgeverij onbekend, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Normandische kasteel Chateau Normand", niet gedateerd, uitgeverij Nels Brussel, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Villa Louisa à Edelaere, Environs d'Audenarde, série 46 n°28", niet gedateerd, uitgeverij Nels Brussel, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Environs d'Audenarde. Le chateau de M. Raepsaet.", niet gedateerd (voor 1918), uitgeverij C. Van Cortenbergh fils Brussel, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Villa Louisa – Edelaere-lez-Audenarde", 7 november 1900, uitgever Ch. Devos Oudenaarde, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Audenarde et environs. – Villa Louisa à Edelaere Séries 16 n. 22, poststempel 9 september 1920, uitgever Albert Sugg Gent, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Villa Louisa, Edelaere-Audenarde", niet gedateerd (voor 1915), uitgeverij onbekend, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Edelare -Villa Louisa", niet gedateerd, uitgeverij onbekend, Privéarchief Daniël Deprez Oudenaarde.

Postkaart "Environs d'Audenarde. – Leupeghem. – Drève. – Pontstraat. L.L.B. -N. 38", Delcampe.

Postkaart "Edelare Villa Marie-Louise", niet gedateerd, uitgeverij H. Vandevelde Leupegem, [Delcampe](https://www.delcampe.net) [online], https://www.delcampe.net/static/img_large/auction/000/263/713/893_001.jpg?v=1 (geraadpleegd op 24 juli 2023).

Postkaart "Environs d'Audenarde. Edelaere Villa Louise", 1911, uitgeverij Van de Bogaerde Oudenaarde, [Delcampe](https://www.delcampe.net) [online], https://www.delcampe.net/static/img_large/auction/001/542/810/766_001.jpg?v=1 (geraadpleegd op 24 juli 2023).

Postkaart "Leupeghem – Het kasteel", 1909, uitgeverij Galland François Leupeghem, [Delcampe](https://www.delcampe.net) [online], https://www.delcampe.net/static/img_large/auction/000/824/809/847_001.jpg?v=1 (geraadpleegd op 24 juli 2023).

4.5. Digitale bronnen

AGENCE WALLONE DU PATRIMOINE 2023: *Chalet Norvégien*
<https://lampspw.wallonie.be/25050-INV-0008-01> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

AGENCE WALLONE DU PATRIMOINE 2023: *Chapelle canadienne*,
<https://lampspw.wallonie.be/92094-INV-1939-01> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Koninklijke Stallingen*,
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/55606> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2023: *Chalet Norvégien*,
<https://monument.heritage.brussels/nl/buildings/30027> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Alphonse Vossaert*,
<https://id.erfgoed.net/personen/5904> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: Ernest Van Hamme,
<https://id.erfgoed.net/personen/5250> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2023: *Jules Colpaert*,
<https://id.erfgoed.net/personen/831> (geraadpleegd op 13 januari 2023).

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2023: *Edmond Parmentierpark*,
<https://monument.heritage.brussels/nl/streets/11509006> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST 2023: *Hertoginnedal*,
<https://sites.heritage.brussels/nl/sites/66> (geraadpleegd op 24 januari 2023).

POP 2023: *Pavillon d'Exposition Universelle dit pavillon de la Suède et de la Norvège, actuellement musée Roybet Fould* [online],
<https://www.pop.culture.gouv.fr/notice/merimee/IA00129904> (geraadpleegd 27 januari 2023).

S.N. 2023: *Strømmen Trævarefabrik* [online],
https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Strømmen_Trævarefabrik (geraadpleegd op 24 januari 2022).

4.6. Literatuur

ANDRE E. 1879: *L'art des jardins. Traité général de la composition des parcs et jardins*, Parijs.

BLATON-AUBERT 1888: *Ciments & Bétons, prixcatalogus firma Blaton-Aubert, Dufrane-Friart Brussel-Mons-Frameries*, MOT-website [online],
<https://www.mot.be/webhdfs/v1/resource/RCB/37001/rcb037001.pdf> (geraadpleegd op 21 juni 2022).

BRUNON H. en MOSSER M. 2014: *L'imaginaire des grottes dans les jardins européens*, Parijs.

CULOT M., DEVOS R., ESPION B., HELLEBOIS A., PESZTAT Y., PROVOST M., VAN DE MAELE J. s.d. [2022]: *Blaton, een dynastie van bouwers*, S.I.

DE BRUYN O. en LOMBAERS F. 2021: *L'art de la rocaille de l'Antiquité romaine à nos jours, Bruxelles Patrimoine 34, Dossiers Couleurs et Textures*, p. 59-73.

DE HARLEZ DE DEULIN N., DELSEMME S.; GUISSSET-LEMOINE C. 1993-2008: *Parcs et jardins historiques de Wallonie*, Namen, 9 dln.

DE POTTER F. 1903: *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen 6: Arrondissement Oudenaarde. 1: Amougies, Berchem, Berlegem, Beveren, St.-Blasius-Boekel, St.-Denijs-Boekel, Deftinge, Dikkele, Edelare, Eename*, Gent.

DE POTTER J. 1923: A la mémoire de messieurs Paul-Julien-Henri-Emmanuel Raepsaet (1843-1918), président d'honneur; le vicomte Amaury de Ghellinck d'Elseghem-Vaernewyck (1851-1919), président; Théophile Vander Straeten (1829-1921) ondervoorzitter; Sylvain Verwee (1859-1916) trésorier, *Annales du Cercle archéologique & Historique d'Audenaerde, de sa Châtellenie et de l'ancien Pays d'entre Maercke et Ronne* 6, Oudenaarde, p.9-22.

DESEYN G. 1993: Beton!, *Tijdschrift voor industriële cultuur*, 11, 44-3, <https://doi.org/10.21825/tic.v11i44.8050>.

DIETRICHSON L. & MUNTHE H. 1893: *Die Holzbaukunst Norwegens in Vergangenheit und Gegenwart*, 128.

HOEBEKE G. 1998: Van katoen tot katoen: de industrie te Oudenaarde 1794-1914, onuitgegeven licentiaatsverhandeling vakgroep Geschiedenis, UGent, Gent.

LOUIS M. 2017: De restauratie van de rocaille van de vijvers van Elsene. De herontdekking van een pittoresk bouwwerk, *Dossier Natuur in de stad, Erfgoed Brussel, Speciaal nummer 23-24, Open Monumentendagen Brussels Hoofdstedelijk Gewest, september 2017*, Brussel.

NOTTEBOOM B. 2012: Le Nouveau Jardin Pittoresque: ethics, aesthetics and garden design in Belgium (1913-1940), *Journal of landscape architecture* (Wageningen, Netherlands), 2012-12-01, Vol.7 (2), p.22-27.

NUIJTEN A. 2016: Cementrustiek, een internationaal verschijnsel, deel 1, [*Portefollie, nieuwsbrief van de Donderberggroep 46*](#), (geraadpleegd op 13 juni 2022).

NUIJTEN A. 2018: Een kleine rondreis door België: van Leuven onderlangs Brussel naar Oudenaarde – langs torens en grotten, een kerk en twee bierbrouwerijen, [*Portefollie, nieuwsbrief van de Donderberggroep 46*](#), (geraadpleegd op 13 juni 2022).

NUIJTEN A. 2011: Het Park van Louis De Naeyer te Willebroek, [*PorteFollie*](#) nr. 36, p.37-39.

RAEPSAET 1887: *Les vacances d'un notaire au Cap Nord. Souvenirs de voyage*, Gent.

RAEPSAET 1906-1908: Monographie des eaux alimentaires et des fontaines d'Audenaerde, *Annales du Cercle d'arcéologie et historique d'Audenaerde, de sa Châtellenie et de l'ancien Pays d'entre Maercke et Ronne* 1, Oudenaarde, p.27-35, 7-59, 101-116, 222-229; dl. 2, p. 86-107, 191-194.

ROGATIONS L. 2015: Résurgence de l'art viking à l'époque moderne: l'exemple du mouvement Art nouveau en Scandinavie, *Nordiques*, 29, 63-72

S.N. 1890: Installation de M. Paul Raepsaet, bourgmestre d'Audenaerde, *De Ronsenaar*, jg. 4, nr. 393, 12 oktober 1890.

S.N. 1894: *Catalogue de la Section Norvégienne à l'Exposition Universelle d'Anvers 1894*, [3].

S.N. 1894: La Province – Anvers – L'Exposition universelle, *L'Indépendance belge*, 65, 83, 24 maart 1894, kol. 6-7.

TSCHUDI-MADSEN S. 1981: Veien hjem, Norsk arkitektur 1870-1914, *Norges kunsthistorie*, 5, 7-108.

TSCHUDI-MADSEN S. 1993: Dragestilen, *Honnør til en hånet stil*, 99-110

TULLEKEN M.J. 1980: Kunstsmid Victor Warie, *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 20-1, p. 51-68.

VAN CAULAERT J.-G. 2020: *Les constructions norvégiennes préfabriquées bois en Belgique : du succès à la reviviscence*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Ecole Supérieure des Arts Saint-Luc.

VANDE VELDE 1937: *Leupegem door de eeuwen heen*, s.l.

VAN DE VOORDE S. 2011: *Bouwen in beton in België (1890-1975). Samenspel van kennis, experiment en innovatie, deel 1*, doctoraatsverhandeling vakgroep architectuur en stedenbouw, UGent, Gent.

VANDEWEGHE E. 2013: *De verouderde steden of hoe de historische stad vorm kreeg in een eeuw van modernisering (1860-1960): Aalst, Dendermonde, Oudenaarde en Veurne*, onuitgegeven doctoraatsverhandeling, Universiteit Gent, Vakgroep Kunstwetenschappen.

VAN DRIESSCHE T. & VAN DEN BREMT P. (red.) 2015: Methodologie voor het beheer van historische tuinen en parken in Vlaanderen, Handleiding agentschap Onroerend Erfgoed 8, [Open Archief van OE-publicaties nr. 726](#) [online], Brussel.

VAN LAUWE M. 1980: *Joseph Remmlinger, de Duitse fotograaf die in de periode voor wereldoorlog 1 heel Oudenaarde portretteerde*, Oudenaarde.

VAN MELKEBEKE J. De geschiedenis van de oude stad Oudenaarde: een 'goeie' Duitser moet vluchten, *Le Petit Bruges* [online], http://www.le-petit-bruges.be/html_LPB_geschiedenis/duitser.html (geraadpleegd op 7 juli 2022).

VAN MOLLE P. 1972: *Het Belgisch Parlement, 1894-1972*, Antwerpen.

WYTSMAN P. 1902: *Intérieurs et mobiliers de styles anciens. Collection recueillie en Belgique*, vol. 2, pl. 74-75.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

5.4. Situering houtig erfgoed